

**Rapportage Begeleidingscommissie Decentrale Toelating
over het experiment met decentrale toelating voor het studiejaar
2001/2002**

Februari 2002

INHOUDSOPGAVE

1. Decentrale toelating

1.1 Inleiding	3
1.2 Achtergrond decentrale toelating	3
1.3 Begeleidingscommissie decentrale toelating	4

2. Monitoring experiment

2.1 Decentrale Toelating: deelname, instellingen en opleidingen	5
2.2 Achtergrondkenmerken	6
2.3 Gehanteerde percentages decentrale toelating en aantal herkansingen	12
2.4 Gehanteerde instrumenten en criteria	12
2.5 Redenen om niet over te gaan tot, of te stoppen met decentrale toelating	14

3. Advisering aan de instellingen en de minister

3.1 Advisering aan de instellingen (toelatingscriteria)	15
3.2 Advisering aan de minister	16

4. Begeleiding en Stimulering

4.1 Gesprekken met instellingen over bepaalde criteria	17
4.2 Advisering en stimulering ontwikkeling nieuwe selectiemethoden	19
4.3 Uitwisseling van ervaringen tot dusver	19
4.4 Begeleiding van het evaluatieonderzoek	20
4.5 Bezwaar en beroep	20

5. Opmerkingen en aandachtspunten

5.1 Cognitieve criteria en schoolverlaters	22
5.2 Op zoek naar alternatieve criteria	22
5.3 Enige voorlopige ontwikkelingen en constatering	23

Deel II Bijlagen, overzichten en tabellen

Bijlage 1 Gebruikte instrumenten decentrale toelating	26
Bijlage 2 Toegepaste criteria	28
Bijlage 3 Achtergronden criteria	33
Bijlage 4 Achtergrondkenmerken geselecteerde studenten decentrale toelating	35
Bijlage 5 Instellingsbeschikking	39

1. DECENTRALE TOELATING

1. Inleiding

Deze tussenrapportage heeft betrekking op de ervaringen met het tweede jaar van het experiment met decentrale toelating bij opleidingen met een inschrijvingsbeperking in het hoger onderwijs. Zij bevat in de eerste plaats een overzicht van de deelname van studenten en instellingen aan experiment, achtergrondkenmerken van deelnemers, door de instellingen gehanteerde percentages en de gebezigde criteria. Voorts bevat zij een korte schets van de activiteiten van de begeleidingscommissie decentrale toelating, die vooral zijn gericht op advisering aan de instellingen en de minister, begeleiding en stimulering bij de uitvoering en de evaluatie van het experiment. Naast enige aandachtspunten voor de korte termijn geeft deze rapportage tenslotte in een aparte losse bijlage inzicht in ontwikkelingen in de context van het experiment die naar het oordeel van de commissie in de toekomst van belang zullen zijn voor de verdere voortgang van decentrale toelating in het hoger onderwijs.

1. 2. Achtergrond en doel decentrale toelating

Wettelijk systeem

Bij de wet van 3 april 1999, Staatsblad 1999, nr 1700) werd een nieuw experimenteel stelsel van toelating in het hoger onderwijs vastgesteld, dat belangrijke veranderingen aanbracht in de regeling van de toelating tot de numerus fixus-studies bij universiteiten en hogescholen. De loting werd daarbij vervangen door een experimenteel systeem waarbij de instellingen een groot deel van de studenten onder bepaalde voorwaarden zelf mogen toelaten. Het gaat om maximaal de helft van de plaatsen minus degenen die een acht of hoger hebben gehaald (die worden direct toegelaten). Voor de andere helft van de plaatsen wordt nog steeds geloot. De wet laat de instellingen vrij in de keuze van de toelatingscriteria, met de aantekening dat de regeling vooral bedoeld is voor gegadigden met een bijzondere inzet, motivatie of specifiek talent. De criteria mogen verschillend zijn en in de praktijk blijkt dat ook het geval. De wet draagt de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen op om binnen drie jaar nadat zij van toepassing is geworden een verslag aan de Staten-Generaal uit te brengen over de doeltreffendheid en de effecten van de wet in de praktijk. Aan de hand daarvan worden beslissingen genomen over een meer definitief stelsel van toelating in het hoger onderwijs.

Doelstelling wettelijk experiment

De wet beoogt in de eerste plaats studenten de kans te geven meer invloed uit te oefenen op hun eigen toelating ("Lot in eigen hand"). Vroeger kon dat niet, want het lot besliste zonder aanzien des persoons. Nu kan men onder meer door inzet, motivatie, werkervaring of specifiek talent zijn kansen op toelating proberen te verbeteren. Een kernvraag bij de evaluatie van het experiment zal dan ook zijn of dit systeem van decentrale toelating studenten een geschikt middel verschaft om invloed te kunnen uitoefenen op de eigen toelating.

Daarnaast biedt de nieuwe regeling ook perspectieven voor instellingen die zich willen profileren en/of zich willen richten op specifieke doelgroepen. Het gaat daarbij om kandidaten met een grote inzet, een bijzondere motivatie, of specifieke eigenschappen of talenten. Met het aangeven van criteria kan immers het eigen karakter van de studie of van de instelling worden benadrukt en een specifieke doelgroep van studenten worden bereikt.

1. 3. Begeleidingscommissie Decentrale Toelating

Taak

Om de instellingen tijdens de experimentele periode te begeleiden en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen te informeren over het verloop van het experiment met decentrale selectie is een Begeleidingscommissie Decentrale Toelating ingesteld.

Samenstelling

De begeleidingscommissie is als volgt samengesteld:

mw. mr W. Sorgdrager	voorzitter
mr D. Adema	lid, (HBO-raad)
mw. M. de Lange, neuroloog	lid, (KNMG)
D. de Rooij	lid, (VVO)
S.H. Sambell	lid, (LSVb)
Prof. dr T. Sminia	lid, (VSNU)
mw R. I. Zwetsloot	lid, (ISO)
mr C.A.C.F. van Dorp	secretaris

Werkwijze en taken

Overeenkomstig artikel 1 van de instellingsbeschikking heeft de begeleidingscommissie tot taak:

- het adviseren van de instellingen in het hoger onderwijs bij de vormgeving van experimenten met decentrale toelating
- het verzamelen van informatie, onder meer voor het opbouwen van expertise en ten behoeve van de latere evaluatie
- het monitoren van verschillende vormen van experimenten en het verloop daarvan met een jaarlijkse rapportage aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en de instellingen voor hoger onderwijs.
- het voorbereiden en begeleiden van de evaluatie van experimenten met decentrale toelating
- het produceren van een eindverslag nadat met decentrale toelating drie studie jaren is geëxperimenteerd met meerdere opleidingen bij meerdere instellingen in zowel het HBO als het WO.

De instellingsbeschikking is als bijlage bij deze rapportage opgenomen.

De commissie is sinds haar oprichting in april 1999 tot nu toe 36 keer in vergadering bijeengewest. Zij heeft contact gelegd met de diverse organisaties, instellingen en deskundigen die actief zijn op het gebied van decentrale toelating, zoals de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU), de HBO-raad, de Informatie Beheer Groep (IBG), de Nederlandse Vereniging van Schooldecanen (NVS), het departement van OCW, het Landelijk Juristenoverleg wetenschappelijk onderwijs, het College van Beroep voor het Hoger Onderwijs en instellingen die in de verslagperiode gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid tot decentrale toelating. De commissie heeft voorts regelmatig contact gehad met de Onderwijs Commissie Geneeskunde (OCG) van het disciplineoverleg medische wetenschappen.

2. MONITORING EXPERIMENT

De begeleidingscommissie heeft het IOWO, adviseurs voor onderwijs beleid en organisatie gevraagd ook voor dit jaar een studentenmonitor op te stellen, die inzicht geeft in het verloop van het experiment in kwantitatieve termen. (Bron van gegevens: IB-Groep). Daarin wordt vooral ingegaan op de deelname van studenten aan decentrale toelatingsprocedures voor het studiejaar 2001/2002, hun achtergrondkenmerken en hun keuzegedrag. Ook nu is de groep studenten die belangstelling heeft getoond voor een opleiding geneeskunde wat nader bekeken, omdat deze groep in het experiment het belangrijkste is vertegenwoordigd. De deelname van instellingen en opleidingen in het wetenschappelijk onderwijs is deze ronde flink toegenomen. Uit de medische sector in het wetenschappelijk onderwijs komen ook toenemend signalen dat men de omvang van het experiment wel zou willen uitbreiden. In het hbo daarentegen loopt de belangstelling van instellingen wat terug. Op de oorzaken daarvan wordt in paragraaf 2.5 meer uitgebreid ingegaan.

2.1. Decentrale Toelating: deelname, instellingen en opleidingen

De IB-Groep heeft aangegeven dat 5589 studenten¹ in de verslagperiode belangstelling hebben getoond voor een van de opleidingen met decentrale toelating (betreft zowel eerste als tweede studiekeuze én eerste of tweede instellingskeuze). Het aandeel aspirant-studenten dat zich heeft opgegeven voor decentrale toelating bedraagt 33 procent. Relatief weinig belangstelling voor decentrale toelating was er voor de opleiding tandheelkunde²; zeer veel belangstelling zien we bij de opleiding journalistiek Utrecht.

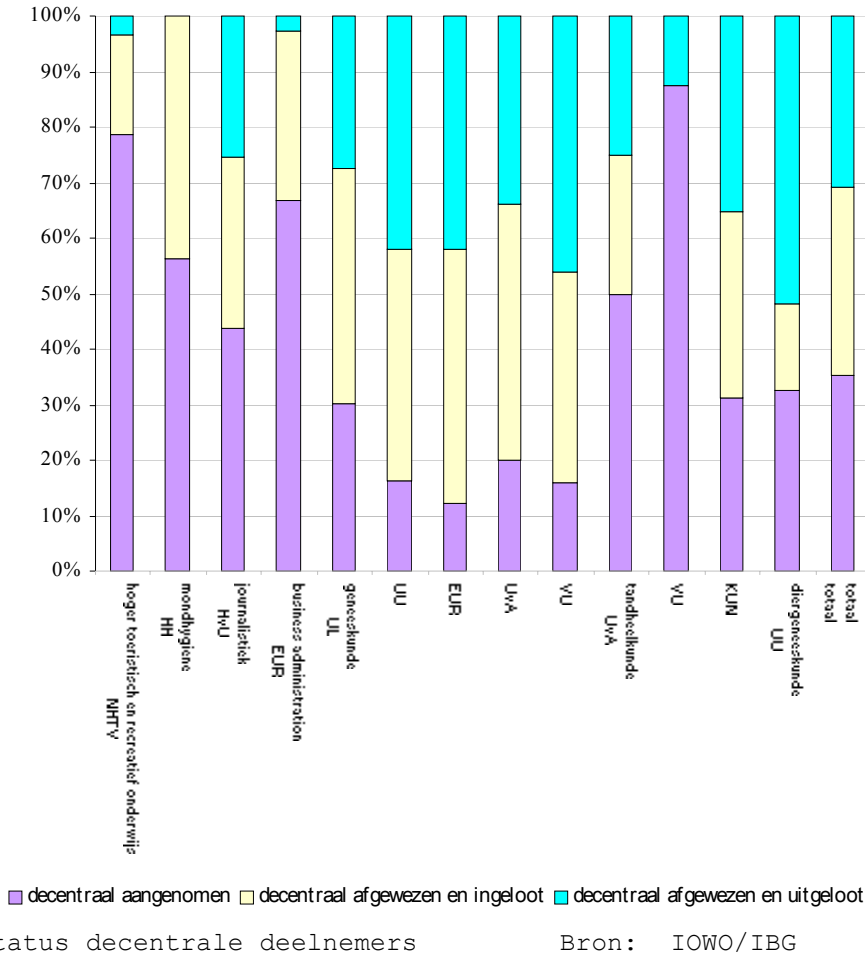
Tabel 1 geeft een overzicht van de opleidingen die decentraal hebben geselecteerd, de aantallen studenten die hebben deelgenomen aan decentrale toelating en het aantal decentraal toegelaten studenten.

Tabel 1 - Status decentrale deelnemers

		decentraal aangenomen	decentraal afgewezen en ingeloot	Decentraal afgewezen en uitgeloot	Totaal (1)
hoger toeristisch en recreatief onderwijs	NHTV	185	42	8	235
Mondhygiëne	HH	22	17		39
Journalistiek	HvU	135	95	79	309
business administration	EUR	72	33	3	108
Geneeskunde	UL	32	45	29	106
	UU	31	80	81	192
	EUR	37	140	129	306
	UvA	26	60	44	130
	VU	28	67	81	176
Tandheelkunde	UvA	8	4	4	16
	VU	7		1	8
	KUN	30	32	34	96
Diergeneeskunde	UU	60	29	96	185
Totaal		673	644	589	1906

¹ Dit totaal komt niet per definitie overeen met het feitelijke totaal, omdat studenten hun belangstelling kunnen opgeven voor twee opleidingen. Studenten kunnen dus twee maal voorkomen in dit aantal. Bovendien betekent dit niet per definitie dat de studenten ook aan de desbetreffende universiteit hebben deelgenomen aan decentrale toelating. Als basis is genomen de universiteit waarvoor men belangstelling had.

Figuur 1 is een grafische weergave van de verdeling van de aspirant-studenten over de verschillende categorieën

2.2. Achtergrondkenmerken van decentraal geselecteerde studenten

Als de groep decentraal toegelaten studenten naar geslacht, leeftijd, vakkenpakket en vooropleiding wordt vergeleken met de groep studenten die wél heeft deelgenomen aan de selectieprocedure, maar niet op deze wijze is toegelaten, dan leidt dat tot de volgende bevindingen.

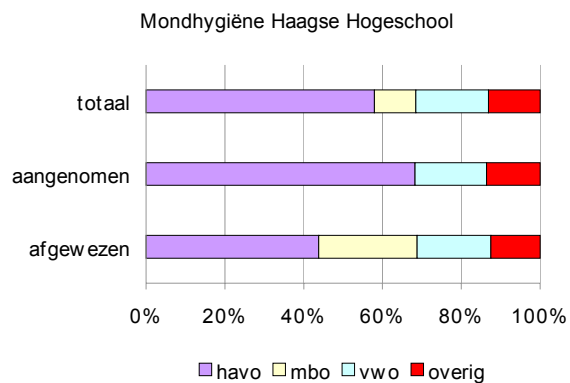
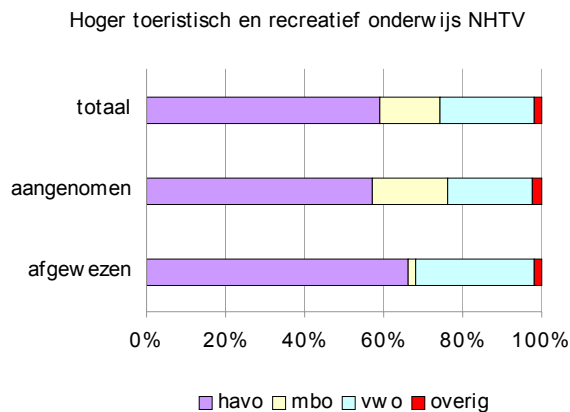
Toelating naar *geslacht*: In de groep studenten die decentraal is toegelaten komen relatief meer mannen voor dan in de groep die is afgewezen. Deze verschillen zijn significant. Deze verschillen komen vooral voor rekening van de hogeschool Brabant, die behoorlijk meer mannen dan vrouwen selecteerde. Over het algemeen deden twee maal zoveel vrouwen mee aan decentrale toelating als mannen. Op de NHTV is er een duidelijk zichtbaar vrouwelijk overwicht. Business-administration aan de EUR trok iets meer mannen dan vrouwen. In totaal zijn er geen belangrijke verschillen tussen het percentage mannen en vrouwen dat decentraal is toegelaten. Wel zijn er verschillen tussen opleidingen. Mondhygiëne liet relatief meer vrouwen toe. Journalistiek liet iets meer mannen toe.

Gemiddeld verschillen de studenten die via decentrale toelating zijn toegelaten qua *leeftijd* niet van studenten die decentraal zijn afgewezen. De grootste verschillen treffen we aan bij de

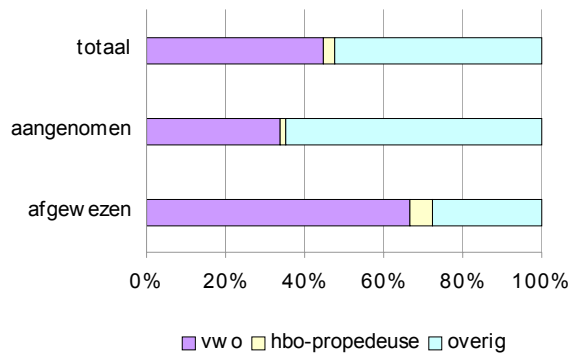
opleiding geneeskunde van de universiteit van Utrecht, waar decentraal geselecteerden significant ouder zijn dan de afgewezen studenten. Dat hangt ongetwijfeld samen met de gehanteerde toelatingscriteria die zich vooral richten op degenen die een opleiding in het hoger onderwijs hebben afgerond.

Indien wordt gekeken naar de *vooropleiding* van decentraal toegelaten studenten bij geneeskunde dan richt de Universiteit van Leiden zich het meeste op schoolverlaters. In totaal 97% van degenen die in Leiden decentraal zijn toegelaten heeft uitsluitend een vwo-diploma. De universiteit van Utrecht heeft duidelijk een andere doelgroep voor ogen. 84% gaat daar naar kandidaten met een hbo-diploma (29%), een vwo-einddiploma(39%) of een vwo-propedeuse (16%). Opvallend bij geneeskunde is het relatief grote aantal decentraal toegelatenen met een vwo-propedeuse. Bij de VUA is dat bijna 40%, bij de UvA 27%, bij de EUR 24% en bij de UU 16%

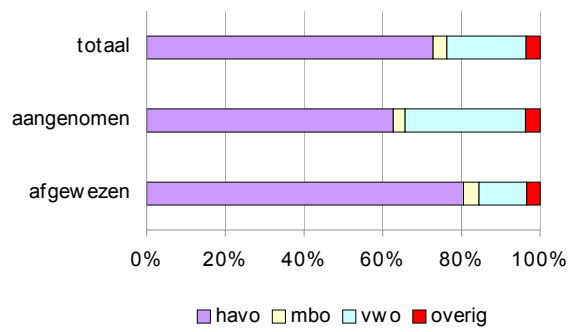
In onderstaande figuren is de verdeling naar vooropleiding weergegeven separaat voor de afgewezen groep, de decentraal toegelaten groep én de totale groep. Een vergelijking van de balken levert steeds een beeld op van de omvang van het aandeel studenten met een specifieke vooropleiding. Vergelijking met de totale groep geeft inzicht in het belang van vooropleiding bij decentrale toelating

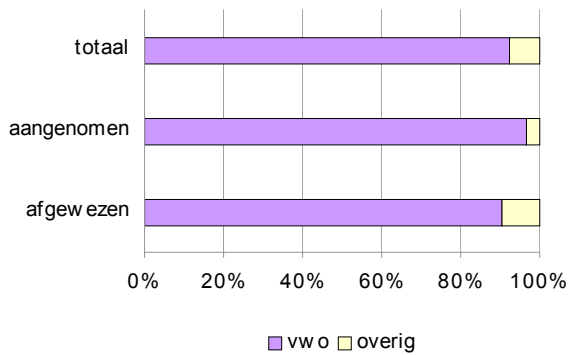
Business administration EUR

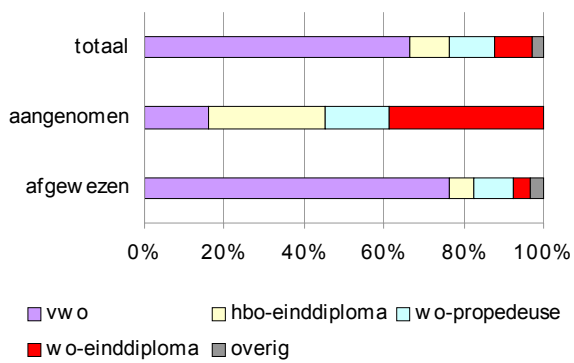
Journalistiek Hogeschool van Utrecht

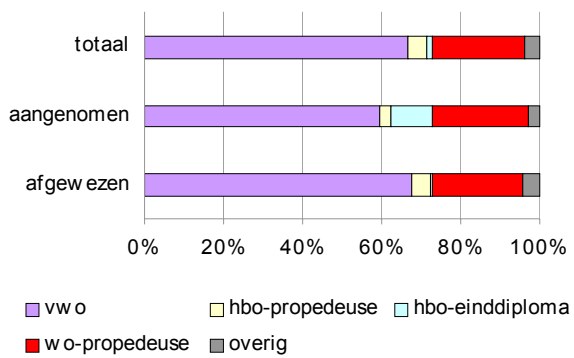
Geneeskunde UL

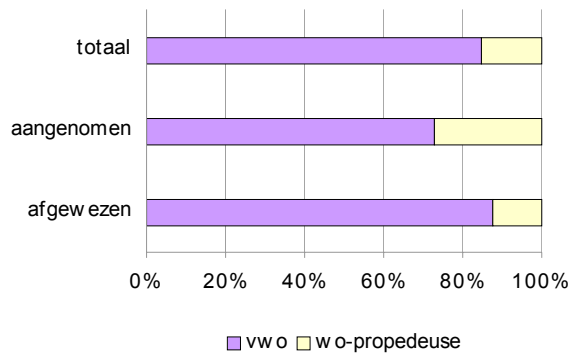
Geneeskunde UU

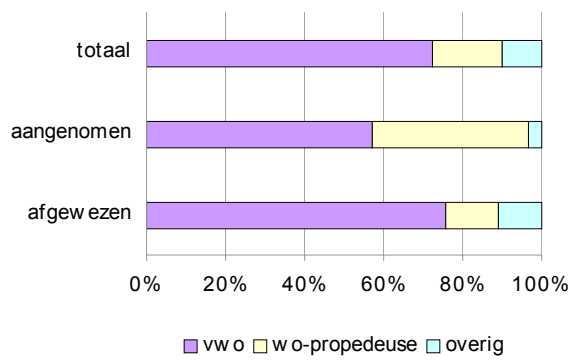
Geneeskunde EUR

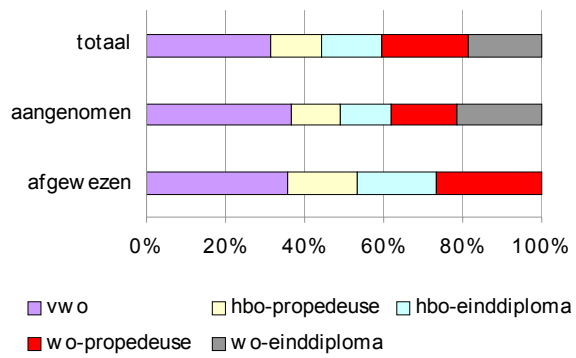
Geneeskunde UvA

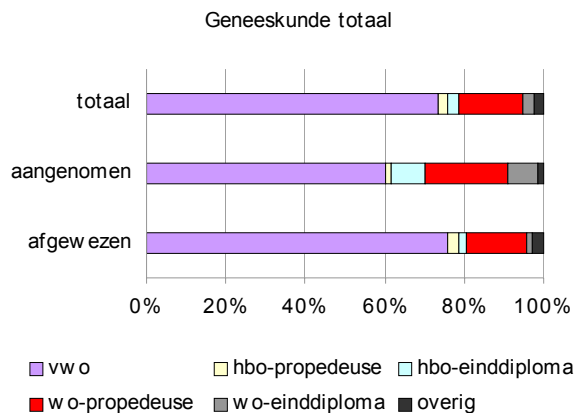
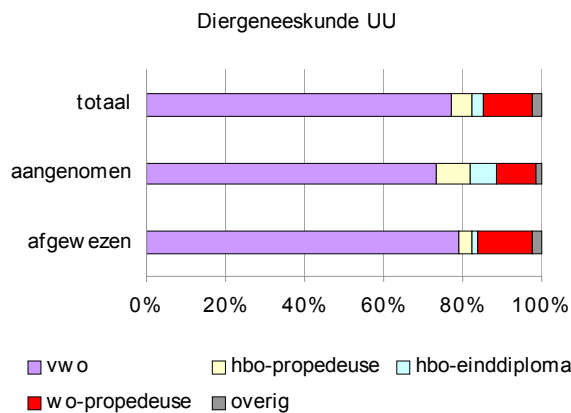
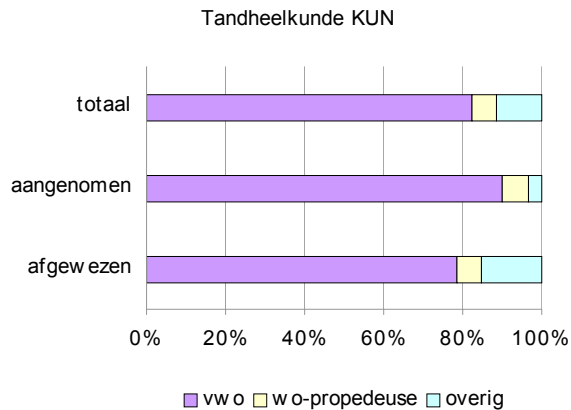

Geneeskunde VUA

Tandheelkunde ACTA

In totaal 65% van degenen die decentraal zijn toegelaten bij Business administration aan de EUR heeft een buitenlandse diploma. In het hbo valt de opleiding mondhygiëne van de hogeschool van Utrecht op door zijn hoge percentage vwo-ers. Zo'n 31% van degenen die daar decentraal zijn toegelaten heeft een vwo-diploma.

Als gekeken wordt naar het totaal aantal decentraal toegelatenen in WO en hbo dan blijkt in totaal 73 % reguliere schoolverlater (havo of vwo) te zijn. Dit corrigeert het beeld dat wordt opgeroepen door bepaalde instellingen in het wetenschappelijk onderwijs die weinig ruimte

laten voor de gewone schoolverlater. Dat blijkt vooral bij opleidingen geneeskunde het geval en dan nog specifiek bij bepaalde instellingen (UU en daarnaast VUA en EUR)

Tabel 4. Totaaloverzicht van aantallen decentraal toegelaten en afgewezen studenten naar vooropleiding

	Afgewezen	Aangenomen	totaal
Havo	16%	30%	21%
Mbo	1%	6%	3%
Vwo	64%	43%	56%
hbo-propedeuse	2%	1%	2%
hbo-einddiploma	2%	3%	2%
wo-propedeuse	11%	7%	9%
wo-einddiploma	1%	2%	2%
buitenlands diploma	3%	8%	5%

Bron : IOWO/IBG

2.3 Gehanteerde percentages decentrale toelating

Volgens de vigerende wettelijke regeling wordt 50 procent van de plaatsen toegewezen via gewogen loting en mag de overige 50 procent via een combinatie van decentrale toelating en de 8^e regeling worden toegewezen. Instellingen bepalen binnen de kaders van de wet zelf het percentage van de beschikbare plaatsen dat zij decentraal willen verdelen. De gehanteerde percentages variëren per opleiding. De geneeskundeopleidingen hebben gekozen voor een voorzichtige start met 10% van de plaatsen, de overige plaatsen vervallen aan de lotingsruimte. Bedrijfswetenschappen EUR heeft gekozen voor 38% en bij de meeste hbo-opleidingen wordt het maximaal mogelijke percentage gehanteerd. Er lijkt zich met name bij geneeskunde een tendens af te tekenen tot verruiming van de percentages voor decentrale toelating. Dit ligt bij de huidige lage percentages enigszins voor de hand. In de interviews gehouden door het IOWO is gevraagd naar indicaties voor het percentage decentraal geselecteerden in de nabije toekomst. De woordvoerders van de opleiding geven, vaak op persoonlijke titel het volgende aan. De EUR heeft laten weten haar percentage te willen verhogen van 10% naar 30%. In Leiden geeft men aan in de toekomst wel te willen uitbreiden naar 50 procent, in Amsterdam aan de VU en de UvA eventueel ook. In Utrecht wil men zich in het kader van het experiment in ieder geval voorlopig bij 10 procent houden. Woordvoerders bij Business administration (EUR) en journalistiek HvU geven aan dat zij in de toekomst het liefst al hun studenten via een decentrale toelatingsprocedure zouden willen selecteren. Bij toerisme NHTV en tandheelkunde KUN is men tevreden met circa 50 procent. Bij diergeneeskunde UU wil men graag meer dan 50% decentraal selecteren, net als bij tandheelkunde ACTA.

2.4. Gehanteerde instrumenten en criteria

De instrumenten die de opleidingen gebruikt hebben vertonen een grote variatie (zie overzicht in bijlage 2). Enerzijds worden er (multiple-choice) toetsen gebruikt, anderzijds zijn er gesprekken en worden diverse onderwijsvormen gehanteerd. (werkcolleges, opdrachten, practica). Bij de meeste opleidingen vindt er allereerst een beoordeling van het eindexamenpakket en/of de vooropleiding plaats. Uitzonderingen hierop vormen de beide journalistiekopleidingen en de opleiding toerisme.

Veel opleidingen verzoeken de kandidaten om een sollicitatiebrief te schrijven of een (sollicitatie)formulier in te vullen (NHTV, geneeskunde UU, geneeskunde UvA, geneeskunde VU, geneeskunde EUR, tandheelkunde KUN en tandheelkunde ACTA).

Specifieke opleidingsinhoudelijke toetsen zijn te vinden bij tandheelkunde, journalistiek en geneeskunde. Zo moeten de kandidaten bij tandheelkunde (KUN, ACTA) een toets op motorische vaardigheden afleggen en krijgen de kandidaten bij journalistiek (Chr. HS Ede en HvU) een schrijfofdracht. Bij geneeskunde UL en geneeskunde UvA volgen de kandidaten colleges; bij geneeskunde UU voeren zij een gesprek met simulatiepatiënten; bij geneeskunde EUR voeren zij 10 opdrachten uit waarbij een beroep wordt gedaan op zowel vakspecifieke kennis en vaardigheden als meer algemene vaardigheden. Bij diergeneeskunde UU maakt men gebruik van gestandaardiseerde psychologische testen. Bij tandheelkunde ACTA en geneeskunde VU zijn speciale sociale intelligentietests ontwikkeld. De universitaire medische opleidingen (geneeskunde, tandheelkunde en diergeneeskunde) hanteren het meest uitgebreide instrumentarium.

Een naar onderwijssector gespecificeerd overzicht van de gehanteerde criteria voor studiejaar 2000/2001 is als bijlage 3 bij deze tussenrapportage opgenomen. Daarin wordt ook ingegaan op de achtergronden die tot de keuze van de betreffende criteria hebben geleid. Zoals eerder aangegeven vindt bij de meeste opleidingen allereerst een beoordeling van het eindexamenpakket en/of de vooropleiding plaats. Het gaat hier meestal om voorschriften over de specifieke vakken in het eindexamenpakket, maar bij geneeskunde UL, geneeskunde UvA, geneeskunde VU en tandheelkunde ACTA ook om voorschriften over de omvang van het pakket. De meeste opleidingen richten zich zowel op schoolverlaters als op studenten die een opleiding in het hoger onderwijs afgerond hebben. Zo mogen bij geneeskunde VUA behalve schoolverlaters ook studenten deelnemen die de opleidingen bewegingswetenschappen of biomedische wetenschappen (gedeeltelijk) afgerond hebben. Uitzonderingen zijn de volgende: bij geneeskunde UL en tandheelkunde KUN richt men zich specifiek op schoolverlaters, bij geneeskunde UU en bedrijfskunde EUR richt men zich specifiek op studenten die reeds een opleiding in het hoger onderwijs afgerond hebben.

Bij die opleidingen die als doel hebben om bijzonder gemotiveerde studenten aan te trekken (geneeskunde VU, diergeneeskunde UU en business-administration EUR) wordt in de criteria voor toelating expliciet rekening gehouden met motivatie. Hoewel tandheelkunde KUN en tandheelkunde ACTA niet als expliciete doelstelling hebben om gemotiveerde studenten aan te trekken, worden de kandidaten hier wel beoordeeld op hun motivatie.

Een aantal opleidingen heeft bijzondere criteria: bij tandheelkunde KUN stelt men eisen aan de cijfers in 5 VWO, bij geneeskunde VUA dient de VUA de universiteit van eerste voorkeur te zijn, bij de Christelijke journalistiekopleiding in Ede worden levensbeschouwelijke elementen meegenomen en bij de opleiding journalistiek uit Utrecht krijgen allochtone aspirant-studenten voorrang bij gelijke geschiktheid.

Bij de geneeskunde opleiding uit Utrecht gold in 2000 een leeftijdscriterium. In 2001 is dit op aangegeven van de begeleidingscommissie komen te vervallen.

2.5. Redenen om niet over te gaan tot of te stoppen met decentrale toelating

Er waren in het hoger onderwijs circa 66 opleidingen die potentieel gebruik zouden kunnen maken van de mogelijkheid van decentrale toelating. (Circa 46 in het hbo en 20 in het wo).

Daarvan hebben 21 opleidingen (ongeveer een derde) voor de aanvang van het studiejaar 2000-2001 te kennen gegeven om over te gaan tot decentrale toelating. (de redenen waarom circa twee derde niet van deze mogelijkheid gebruik heeft gemaakt worden onderzocht en zullen in de eindrapportage nader worden toegelicht.) Uiteindelijk zijn 9 van de 21 opleidingen niet overgegaan tot decentrale toelating. Bij de 12 overgebleven opleidingen is in 2000 decentrale toelating toegepast. In 2001 hebben 3 van deze 12 opleidingen besloten om te stoppen met het toepassen van decentrale toelating.

We zien dat de twee voornaamste redenen om niet over te gaan tot of te stoppen met decentrale toelating zijn:

- 1 het is niet nodig, aangezien de opleiding in kwestie over voldoende plaatsen beschikt voor het aantal aangemelde studenten;
- 2 het is (te) moeilijk of kost (te) veel tijd om een valide en betrouwbare ingangstoets te ontwikkelen.

Van de 12 instellingen die niet overgegaan zijn tot decentrale toelating of die daarmee zijn gestopt zijn er 11 hbo-instellingen. In het hiernavolgende overzicht worden per instelling de redenen daarvoor weergegeven.

2000-2001:

mondhygiëne HvU

- juiste criteria waren niet tijdig geformuleerd

fysiotherapie Fontys HS Eindhoven

- niet nodig, omdat iedereen geplaatst kan worden

fysiotherapie HS Brabant

- vroege tijdstip waarop gebruikmaking van decentrale toelating formeel aangemeld dient te worden
- onvoldoende zicht op / gebrek aan adequate (betrouwbare, valide en hanteerbare) instrumenten om te selecteren
- keuze voor andere prioriteiten tijdens voorafgaand studiejaar (o.a. visitatie)

logopedie Fontys HS Eindhoven

- opleiding ziet niet direct hoe zij harde, toetsbare criteria zou kunnen formuleren op basis waarvan ze zou kunnen selecteren (hier zou eerst verder onderzoek voor nodig zijn om dit betrouwbaar aan te pakken)
- komende jaren gaat de prioriteit hier niet naar uit

logopedie Chr HS Windesheim

- opleiding heeft te maken met relatief kleine instroom, de hoeveelheid werk die het ontwikkelen van een intern selectiesysteem met zich mee zou brengen, staat niet in verhouding tot een meer gedifferentieerde instroom

journalistiek Fontys HS Tilburg

- niet nodig, omdat iedereen geplaatst kan worden
- een voldoende valide en betrouwbare ingangstoets is zeer moeilijk te ontwikkelen en realiseren

journalistiek Chr. HS Windesheim

- niet nodig, omdat iedereen geplaatst kan worden

sociaaljuridische dienstverlening Ichthus HS

- was wel de bedoeling, maar de centrale selectieprocedure werd abusievelijk toch voor alle beschikbare plaatsen uitgevoerd door de IB-Groep, zodat opleiding niet wist waar zij aan toe was

communicatie Ichthus HS

- niet nodig, omdat iedereen geplaatst kan worden

2001-2002:

HEAO HS Brabant

- te grote administratieve rompslomp, die niet alleen de opleiding, maar vooral ook de aankomend student, frustrerde:
 - moeizame relatie met het CBAP (onjuiste gegevens en berichtgeving)
 - worsteling met de selectiecriteria

bedrijfswetenschappen EUR

- geen numerus fixus meer

journalistiek Chr. HS Ede

- niet nodig, omdat iedereen geplaatst kan worden

3. ADVISERING AAN DE INSTELLINGEN EN DE MINISTER

De Begeleidingscommissie heeft in de verslagperiode adviezen uitgebracht aan de instellingen en aan de minister van OC&W.

De adviezen aan de *instellingen* hadden grotendeels betrekking op de voorgenomen toelatingscriteria, maar er zijn ook adviezen uitgebracht over juridische kwesties zoals over het al dan niet discriminerende karakter van bepaalde toelatingscriteria. De adviezen aan de *minister* hadden betrekking op aanvragen voor subsidie op basis van de regeling subsidieverstrekking decentrale toelating in het hoger onderwijs.

3.1 Advisering aan instellingen (toelatingscriteria)

De Begeleidingscommissie heeft aan de volgende opleidingen met een numerus fixus advies uitgebracht over hun (voor 2002-2003) voorgenomen toelatingscriteria:

a. Wetenschappelijk Onderwijs

Geneeskunde : EUR, KUN, UL, UU, UVA, VUA
Tandheelkunde : ACTA, KUN
Business-administration: EUR, KUB, VUA

b. Hoger Beroepsonderwijs

Communication & Multimedia Design : Hogeschool Zuyd
International Hospitality Management : Christelijke Hogeschool Nederland
Tourism management : Christelijke Hogeschool Nederland
Vrijetijdsmanagement : Christelijke Hogeschool Nederland
Bewegingsagogie : Christelijke Hogeschool Windesheim
Psychomotorische Therapie : Christelijke Hogeschool Nederland
Leraar VO lichamelijke opvoeding : Christelijke Hogeschool Nederland
Mondhygiëne : Hogeschool Holland

Beoordeling criteria

Bij haar advisering over de criteria heeft de begeleidingscommissie vooral getoetst op het uitgangspunt dat de gegadigde zoveel mogelijk zijn lot in eigen hand moet kunnen nemen. De voorgestelde selectiemethode moet de betrokkene de kans geven om zelf invloed op de uitslag uit te oefenen. Dit sluit vormen van decentrale toelating uit, waarbij het toeval of het lot over

decentrale toelating beslist. Voorts heeft de commissie gekeken of de betreffende criteria voldoende ruimte laten voor de reguliere schoolverlater. Ook zijn de relatie met de opleiding en het aansluitende beroep en rechtvaardigheid in de beschouwing betrokken. Tenslotte is gekeken naar mogelijke strijd met de wet of verdragen.

Als algemeen beeld komt uit de criteria voor het studiejaar 2002/2003 naar voren dat instellingen meestal dezelfde criteria hanteren die zij ook de vorige ronde hebben gehanteerd, zij het dat rekening wordt gehouden met de nieuwe tweede fase voortgezet onderwijs. Het experiment laat voldoende verscheidenheid zien om ervaring op te doen met diverse vormen van decentrale toelating.

Sommige instellingen hebben aangegeven de deelname van vwo-ers aan decentrale toelating bewust tot Nederlandse vwo-ers te willen beperken omdat zij mikken op een bepaald tweede fase profiel of vergelijkbaarheid bij de evaluatie. Buitenlandse pakketten zijn vaak heel anders dan Nederlandse en dat gaat naar hun oordeel ten koste van de vergelijkbaarheid. De begeleidingscommissie heeft hiertegen bedenkingen geformuleerd omdat hiermee buitenlandse studenten met een vergelijkbaar diploma van deelname zijn uitgesloten. Zij volgt daarmee de Onderwijsraad, die in haar advies over decentrale toelating februari 1998 stelt dat het bij het maken van onderscheid op basis van de ene hetzij de andere vooropleidingroute gaat om ondergraving van principiële uitgangspunten waarvoor in de algemene toelatingsregeling gekozen werd. De commissie meent dat er geen onderscheid gemaakt mag worden tussen Nederlandse vwo-ers en studenten met een als gelijkwaardig beoordeeld buitenlands diploma.

De commissie heeft in een enkel geval geconstateerd dat de aan toelating verbonden kosten bij de betrokken gegadigde in rekening worden gebracht. De meeste voorstellen bevatten daarover geen informatie. Zij is van oordeel dat de specifieke aan toelating verbonden kosten door de instelling zelf gedragen dienen te worden

De begeleidingscommissie acht hantering van dezelfde criteria over een wat langere periode vanuit het oogpunt van continuïteit een goede zaak. Niettemin zijn er bepaalde punten die naar haar oordeel aanpassing behoeven. Zij heeft daarop gewezen in eerdere adviezen en rapportages en blijft daarvoor onverkort aandacht vragen. Het betreft vooral criteria die weinig ruimte geven aan reguliere schoolverlaters of een onevenredige nadruk leggen op extra cognitieve prestaties.

3.2 Advisering aan de minister

In januari 2001 werd de eerste tussenrapportage over de werking van het experiment aan de minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen (OCW) uitgebracht. Korthedshalve wordt naar de inhoud daarvan verwezen. De minister van OCW heeft het rapport, voorzien van een beleidsadvies naar de Tweede Kamer gezonden, gevolgd door een schriftelijke gedachtewisseling met de Tweede Kamer. De minister van OCW heeft naar aanleiding van de signalen in de eerste rapportage in bestuurlijk overleg met de instellingen aandacht gevraagd voor de positie van de schoolverlater in het experiment en de geconstateerde onevenwichtigheden rond cognitieve criteria.

Voorts heeft de begeleidingscommissie adviezen aan de minister van OCW uitgebracht over subsidieaanvragen in het kader van de *Regeling subsidieverstrekking decentrale selectiemogelijkheden numerus fixusopleidingen in het hoger onderwijs*.

Deze projectsubsidies strekken tot bijdrage in de kosten voor het verrichten van activiteiten ten behoeve van diverse vormen van decentrale toelating. In het bijzonder is de subsidie bedoeld om de instellingen te ondersteunen bij de ontwikkeling van nieuwe vormen van selectie. De subsidie kan mede betrekking hebben op interne evaluatie van de methodieken. In het verslagjaar heeft de begeleidingscommissie advies uitgebracht over aanvragen van de Hogeschool van Utrecht, opleiding journalistiek; Universiteit van Utrecht, opleiding Diergeneeskunde, Universiteit van Utrecht: onderzoek naar motivatiegerelateerde criteria, en Katholieke Universiteit Brabant, Bedrijfswetenschappen /Business-studies. De Begeleidingscommissie heeft bij de beoordeling van de aanvragen in het bijzonder gelet op de vraag of de voorgestelde activiteiten het door de wet met decentrale toelating beoogde doel kunnen verwezenlijken en of de aanvragen voldoende uiteenlopend ten opzichte van elkaar zijn. De adviezen van de begeleidingscommissie zijn door de minister van OC&W overgenomen.

4. BEGELEIDING EN STIMULERING

Ter uitvoering van haar begeleidingstaak heeft de commissie deelgenomen aan de gedachtevorming rond decentrale toelating binnen en buiten door de universiteiten en de HBO-raad opgerichte commissies. Waar nodig heeft zij handreikingen in de vorm van beleidsgerichte studies of speciale deskundigenadviezen verstrekt. Meer in het bijzonder ging het in de verslagperiode om de volgende activiteiten.

4.1 Gesprek met instellingen van hoger onderwijs over gevolgen van het gebruik van bepaalde criteria

De begeleidingscommissie heeft in mei 2001 een gesprek geëntameerd met de betrokken instellingen en hen opgeroepen meer gevoeligheid te ontwikkelen voor de doorwerking van hun criteria richting voortgezet onderwijs, meer na te denken over het gebruik van niet-cognitieve criteria en voorzichtig te zijn met het gebruik van harde eisen.

De meeste instellingen gaven aan vanwege de continuïteit deze experimenteerperiode te willen afmaken met de criteria die eerder in gang gezet zijn. De criteria worden vaak als hard ervaren omdat ze gericht zijn op de specifieke doelgroep die een faculteit beoogt. De eerste invalshoek is vaak : welke studenten willen we graag hebben. Verder worden cognitieve criteria door de instellingen als makkelijk en hanteerbaar ervaren omdat ze objectief zijn. Dat scheelt veel bij beroeps- en bezwaarprocedures. Voorts kosten vrijwel alle niet-cognitieve criteria extra tijd.

Sommige instellingen vinden beperking tot gegadigden die eerder al dan niet bij dezelfde instelling zijn uitgeloot een aantrekkelijk alternatief. Het gaat daarbij immers om voorselectie met objectieve criteria die weinig tijd kosten en geen ongewenst effecten in het voortgezet onderwijs oproepen. Enkele instellingen gaven aan ook het gebruik van toetsen op specifieke eigenschappen of attitudes als alternatief te zien. .

Alternatieve mogelijkheden

De begeleidingscommissie heeft zich bezonnen op mogelijke alternatieven die in de richting van het voortgezet onderwijs tot meer aanvaardbare resultaten zouden kunnen leiden.

- toenemend gebruik niet-cognitieve criteria

Een vraag die vooral bij het gebruik van cognitieve criteria, bijvoorbeeld extra vakken, rijst is of iedereen bij alle universiteiten terecht moet kunnen. Het is immers goed mogelijk dat niet

alle scholen de door het hoger onderwijs gevraagde extra vakken verzorgen. Bij het gebruik van niet-cognitieve criteria en van profielen hoeft diversiteit in het voortgezet onderwijs niet zo'n probleem te zijn.

Niet-cognitieve criteria en profielen richten zich meer op eigenschappen, attitudes, vaardigheden, motivatie of specifieke talenten. Als zodanig sluiten zij nauw aan bij de bedoelingen van het experiment dat juist deze elementen in de afweging wil betrekken.

- gebruik van objectieve toetsen op eigenschappen, vaardigheden of attitudes

Een ander voorbeeld van het gebruik van niet-cognitieve criteria is het gebruik van objectieve toetsen op specifieke vaardigheden of eigenschappen. De VUA en ACTA hebben nu voor de eerste keer ervaring opgedaan met een computertest sociale vaardigheden. Op advies van de begeleidingscommissie is voor ontwikkeling van deze toets subsidie verstrekt. De ervaringen van studenten worden positief genoemd. De opleiding Diergeneeskunde in Utrecht heeft gebruik gemaakt van een psychologisch adviesbureau. Via multiple choice is getoetst op competentie. Dat was realiseerbaar bij een groep van 365 gegadigden. Uiteindelijk heeft dit geleid tot 150 interviews door 3 teams. Volgend jaar gaat men de groepen vergelijken. De begeleidingscommissie heeft de indruk dat het gebruik van dit type toetsen in de huidige situatie nieuwe en meer aanvaardbare mogelijkheden kan opleveren. Zij hebben het voordeel van objectiviteit en roepen minder ongewenste neveneffecten in het voortgezet onderwijs op. Daarbij komt dat een professioneel opgezette test als selectiemethodiek algemeen aanvaard is en ook in omringende landen voor dit doel wordt gebruikt. De commissie beschikt over voorbeelden van toetsen die in het buitenland voor dit doel worden gebruikt, onder meer in Duitsland en Zwitserland.

-ontwikkeling portfolio

Een daarbij aansluitend alternatief is de ontwikkeling van de zogenaamde portfolio. De gedachte is dat aankomende studenten een portfolio bezitten waarin de competenties verzameld worden, die tot het vereiste eindniveau leiden. Competenties, het geheel van kennis, vaardigheden en attitude die een persoon in staat stellen adequaat te handelen binnen verschillende beroepscontexten en studieloopbanen, bieden een basis voor de zogenaamde Elders Verworven Competenties (EVC's, ook wel Eerder Verworven Kwalificaties, EVK's). Deze ontwikkeling in het HO bouwt voort op die in het VO. De competenties zijn niet alleen gebaseerd op het gevolgde onderwijs, maar kunnen ook verkregen worden op basis van bijvoorbeeld werkervaring en nevenactiviteiten. De begeleidingscommissie is van oordeel dat deze onderwijskundige ontwikkeling kan worden gezien als een tot op heden nog weinig uitgewerkte invalshoek voor de decentrale toelating. Voorwaarde voor het slagen van dit alternatief is voldoende bereidheid en medewerking binnen het voortgezet onderwijs enerzijds en voldoende gebruik daarvan door het hoger onderwijs anderzijds.

4.2. Advisering en Stimulering ontwikkeling nieuwe selectiemethoden.

De stimulerende taak van de commissie komt onder meer tot uiting in de advisering over het gebruik en de ontwikkeling van nieuwe selectiemethoden. Tot nu toe heeft de begeleidingscommissie positief geadviseerd ten aanzien van de volgende voorstellen

Universiteit van Utrecht (UMC), opleiding geneeskunde;
Universiteit Leiden (LUMC), opleiding geneeskunde;

ACTA (samenwerkingsverband UvA/VUA), opleiding tandheelkunde;
Vrije Universiteit Amsterdam, opleiding geneeskunde;
Erasmus universiteit Rotterdam, opleiding geneeskunde;
Universiteit van Amsterdam (AMC), opleiding geneeskunde.
Hogeschool van Utrecht voor de faculteit communicatie en journalistiek;
Nationale Hogeschool Toerisme en Verkeer, opleiding Toerisme en Recreatie;
Hogeschool van Utrecht, opleiding journalistiek;
Universiteit van Utrecht : opleiding Diergeneeskunde;
Katholieke Universiteit Brabant: Bedrijfswetenschappen/Business-studies

De commissie heeft daarnaast positief geadviseerd ten aanzien van een voorstel van de Universiteit van Utrecht voor een onderzoek naar motivatiegerelateerde criteria

De begeleidingscommissie heeft geadviseerd aan toekenningen de voorwaarde te verbinden dat het ontwikkelingsmateriaal en de evaluatie daarvan desgevraagd ter beschikking wordt gesteld aan andere instellingen van hoger onderwijs en aan het landelijke evaluatieonderzoek dat onder verantwoordelijkheid van de begeleidingscommissie plaatsvindt

4.3. Uitwisseling van ervaringen van de instellingen tot dusver

Om een globale indruk te krijgen van ervaringen van universiteiten met decentrale toelating bij de opleidingen geneeskunde, tandheelkunde en diergeneeskunde tot dusver heeft de commissie een gesprek gehad met Onderwijs Commissie Geneeskunde van de VSNU, onder voorzitterschap van prof. dr Th. J. ten Cate. In deze commissie zijn de genoemde opleidingen vertegenwoordigd. Na een korte rapportage van elk van deze opleidingen bleef als overheersend beeld hangen: tevredenheid over decentrale toelating en de daarbij gevolgde procedure bij docenten en studenten. Deze conclusie lijkt te worden bevestigd door de eerste resultaten van bredere deelonderzoeken onder studenten, ouders en decanen, die de commissie inmiddels van het IOWO heeft ontvangen.

Er waren relatief weinig bewaarschriften waarvan bovendien de meeste niet ontvankelijk waren.

De meeste instellingen gaan door met de aanpak die zij hebben gekozen (continuïteit evaluatie), zij het dat men op een aantal punten veranderingen en verbeteringen overweegt. Een meer gedetailleerd en breder opgezet onderzoek zal zijn opgenomen in de eindrapportage die eind van dit jaar zal verschijnen. Sommige instellingen zien de eindevaluatie 2002/2003 als een geschikt moment om grotere veranderingen of aanpassingen in de criteria aan te brengen omdat dan de evaluatie van het experiment over de eerste drie jaar is afgesloten.

4.4. Begeleiding van het evaluatieonderzoek

De eindevaluatie van het experiment met decentrale toelating zal eind 2002 zijn afgerond. Het IOWO, adviseurs voor onderwijs beleid en organisatie, verbonden aan de Katholieke Universiteit Nijmegen is belast met de uitvoering van het evaluatieonderzoek. De Begeleidingscommissie Decentrale Toelating heeft in de verslagperiode gefungeerd als begeleidingsgroep en zal dat gedurende de looptijd van het onderzoek blijven doen. Zij heeft

met de verantwoordelijke onderzoekers regulier overleg gevoerd over de voorlopige resultaten en de voortgang van het onderzoek. De commissie zal het evaluatierapport vergezeld van haar aanbevelingen begin 2003 aan de minister van OCenW aanbieden, die vervolgens verslag aan de Tweede Kamer zal uitbrengen.

De hoofdvragen van het onderzoek zijn:

Wat is de doeltreffendheid van de wet: krijgt met het nieuwe systeem de aankomend student meer invloed op zijn toelating, waardoor de maatschappelijke acceptatie van de selectiebeslissing wordt vergroot.

Welke andere effecten heeft de wet teweeggebracht en zijn die al dan niet wenselijk in het licht van de doelstelling

Welk oordeel hebben de direct betrokkenen over de wijze waarop decentrale toelating zich in de toekomst dient te ontwikkelen.

Naast monitoring van de ontwikkelingen van het experiment met decentrale toelating omvat dit onderzoek diverse deelonderzoeken onder studenten, ouders van studenten, opleidingen, decanen in het voortgezet onderwijs, beroepsverenigingen en het beroepenveld. Verschillende van deze deelonderzoeken zijn inmiddels afgerond. Het evaluatieonderzoek dat in juni 2000 begonnen is zal leiden tot een eindrapportage eind 2002.

4.5 Bezwaar en Beroep

Vooraf bij de opleiding geneeskunde met zijn grote aantallen gegadigden is er enige beduchtheid geweest voor de bestuurlijke en administratieve gevolgen van massale bezwaar- en beroepsprocedures. Hieronder is een korte analyse opgenomen van de ontwikkelingen op dit gebied bij geneeskunde de afgelopen twee jaar.

In 2000 zijn twee geneeskunde opleidingen gestart met decentrale toelating. De UL kreeg te maken met 31 bezwaarschriften. Hiervan zijn er 29 niet ontvankelijk verklaard en twee erkend. De UU kreeg drie bezwaarschriften. Eén bezwaar werd voordat de procedure gestart was al weer ingetrokken. Twee werden niet erkend.

In 2001 kreeg geneeskunde UL vijf bezwaarschriften te verwerken. Het betrof in alle gevallen kandidaten die zich te laat hadden aangemeld. De opleiding is in alle gevallen door de commissie in het gelijk gesteld.

Geneeskunde UU kreeg twee bezwaarschriften, die beide ongegrond werden verklaard. Geneeskunde UvA kreeg zes bezwaarschriften te verwerken. Vier hiervan zijn minnelijk geschikt door de kandidaten alsnog deel te laten nemen aan de procedure. Het ging hier om bewaarschriften die betrekking hadden op het tijdstip, de informatie via internet en de postverzending. Twee bewaarschriften zijn gehoord, één daarvan was daadwerkelijk te laat en is afgewezen en één had betrekking op een Belgisch Vwo-diploma en is alsnog toegelaten tot de procedure.

Bij Geneeskunde van de VU is zeven maal bezwaar gemaakt. Vier bezwaarschriften waren gericht tegen een afwijzend besluit na de eerste selectieronde. Drie bezwaarschriften hiervan waren gericht tegen een afwijzend besluit op basis van het criterium "VU is instelling van eerste voorkeur". Een vierde kandidaat tekende bezwaar aan tegen de afwijzing van zijn

buitenlandse diploma. Eén bezwaarschrift van de eerste drie genoemden is toegewezen. Eén kandidaat heeft beroep aangetekend bij het College van Beroep voor hoger onderwijs. Dit beroep is niet gegrond verklaard. De kandidaat met het buitenlands diploma voldeed niet aan de vooropleidingseisen en is daardoor terecht afgewezen. Drie kandidaten hebben een bezwaarschrift ingediend tegen een afwijzend besluit na de tweede selectieronde. Deze bezwaren zijn niet toegewezen door de bezwaarschriftencommissie.

Geneeskunde EUR kreeg twee bezwaarschriften na de eerste fase. Hiervan is er één ingetrokken en één niet ontvankelijk verklaard. Er waren drie bezwaarschriften na de tweede fase. Deze zijn niet ontvankelijk

Uit deze gegevens kan worden opgemaakt dat bezwaar- en beroepsprocedures minder werk opleveren dan aanvankelijk werd gedacht. Uit de praktijk blijkt dat er minder mensen dan verwacht in bezwaar of beroep gaan en dat de procedures niet veel tijd in beslag nemen.

5. OPMERKINGEN EN AANDACHTSPUNTEN.

1. Gebruik cognitieve criteria en de positie van de reguliere schoolverlater

Een aandachtspunt voor de ho- instellingen blijft de doorwerking van hun criteria richting voortgezet onderwijs, het gebruik van cognitieve criteria en het gebruik van harde eisen.

De meeste instellingen hebben aangegeven dat zij willen doorgaan met de gekozen criteria vanwege de continuïteit in deze experimenteerperiode. De criteria worden vaak als hard

ervaren omdat ze gericht zijn op een specifieke doelgroep. Cognitieve criteria worden door de instellingen als makkelijk en hanteerbaar ervaren omdat ze objectief zijn. Dat scheelt een stuk bij beroeps- en bezwaarprocedures en zij kosten weinig extra tijd. De commissie heeft er op gewezen dat in bezwaar en beroep niet inhoudelijk wordt getoetst, maar vooral of de instelling zich aan de eigen procedures houdt.

2. *Op zoek naar alternatieve criteria*

De begeleidingscommissie heeft zich bezonnen op mogelijke alternatieven die in de richting van het voortgezet onderwijs tot meer aanvaardbare resultaten zouden kunnen leiden.

- toenemend gebruik niet-cognitieve criteria

Bij het gebruik van cognitieve criteria in de vorm van bepaalde extra vakken kan het voorkomen dat niet alle scholen de door het hoger onderwijs gevraagde extra vakken verzorgen. Die diversiteit in het voortgezet onderwijs kan er toe leiden dat bepaalde scholieren niet aan die toelatingscriteria kunnen voldoen. Dit hoeft niet tot deze problemen te leiden bij het gebruik van niet-cognitieve criteria en van profielen. Niet-cognitieve criteria en profielen richten zich immers meer op persoonlijke eigenschappen, attitudes, vaardigheden, motivatie of specifieke talenten. Als zodanig sluiten zij nauw aan bij de bedoelingen van het experiment dat juist deze elementen in de afweging wil betrekken.

- gebruik van objectieve toetsen op persoonlijke eigenschappen, vaardigheden of attitudes

De VUA en ACTA hebben nu voor de eerste keer ervaring opgedaan met een computertest sociale vaardigheden. Op advies van de begeleidingscommissie is voor ontwikkeling van deze toets subsidie verstrekt. De ervaringen van studenten worden positief genoemd. De opleiding Diergeneeskunde in Utrecht heeft gebruik gemaakt van een psychologisch adviesbureau. Via multiple choice is getoetst op competentie. Dat was realiseerbaar bij een groep van 365 gegadigden. Uiteindelijk heeft dit geleid tot 150 interviews door drie teams. Volgend jaar gaat men de groepen vergelijken.

De begeleidingscommissie heeft de indruk dat het gebruik van dit type toetsen in de huidige situatie nieuwe en meer aanvaardbare mogelijkheden kan opleveren. Zij hebben het voordeel van objectiviteit en roepen minder ongewenste neveneffecten in het voortgezet onderwijs op. Daarbij komt dat een professioneel opgezette test als selectiemethodiek algemeen aanvaard is en ook in het omringende buitenland voor dit doel wordt gebruikt. De commissie beschikt over voorbeelden van toetsen die in het buitenland voor dit doel worden gebruikt, onder meer in Duitsland en Zwitserland.

-ontwikkeling portfolio

Een daarbij aansluitend alternatief is de ontwikkeling van het zogenaamde portfolio. De gedachte is dat aankomende studenten een portfolio bezitten waarin de competenties verzameld worden, die tot het vereiste eindniveau leiden. Competenties, het geheel van kennis, vaardigheden en attitude die een persoon in staat stellen adequaat te handelen binnen verschillende beroepscontexten en studieloopbanen, bieden een basis voor de zogenaamde Elders Verworven Competenties (EVC's, ook wel Eerder Verworven Kwalificaties, EVK's). Deze ontwikkeling in het HO bouwt voort op die in het VO. De competenties zijn niet alleen gebaseerd op het gevolgde onderwijs, maar kunnen ook verkregen worden op basis van bijvoorbeeld werkervaring en nevenactiviteiten. De begeleidingscommissie is van oordeel dat deze onderwijskundige ontwikkeling kan worden gezien als een tot op heden nog weinig

uitgewerkte invalshoek voor de decentrale toelating. Voorwaarde voor het slagen van dit alternatief is voldoende bereidheid en medewerking binnen het voortgezet onderwijs enerzijds en voldoende gebruik daarvan door het hoger onderwijs anderzijds.

- voorselectie op uitgelotenen

Sommige instellingen hebben de mogelijkheid geopperd om bij de voorselectie te selecteren op degenen die eerder zijn uitgeloot. De begeleidingscommissie acht dit een alternatief dat in elk geval beter is dan het uitsluiten van schoolverlaters; het is objectief en legt geen beslag op het voortgezet onderwijs. Nadeel is dat het weinig zegt over persoonlijke eigenschappen als inzet, specifiek talent e.d. Wellicht wel iets over motivatie.

3 Enige voorlopige constatering

- In gesprekken met begeleidingscommissie geven de deelnemende instellingen aan tevredenheid te zijn met de gebruikte procedures bij decentrale toelating. Zij signaleren die tevredenheid zowel bij docenten als studenten, ook bij degenen die in de decentrale procedure zijn afgewezen. Uit voorlopige enquêteresultaten blijkt van een voorkeur van studenten (ook zij die afgewezen zijn) voor decentrale toelating boven loting, omdat zij aldus meer invloed op hun toelating kunnen uitoefenen. Over de gebruikte procedures zijn de studenten nog maar matig tevreden. Nog niet alle enquêteresultaten zijn binnen. In de eindrapportage zal op de resultaten uitgebreid worden teruggekomen.
- Er is bij de geneeskundeopleidingen een lichte tendens te bespeuren om het percentage decentraal toe te laten gegadigden te verruimen. Decentrale toelating is vooral in trek bij de opleiding business-administration. Zowel de EUR als de KUB en de VUA maken thans ten volle gebruik van deze mogelijkheid.
- Uit de eerste voorlopige resultaten van de enquête onder studenten ouders en decanen komt verder naar voren dat de voorlichting ten opzichte van de vorige verslagperiode verbeterd is. Dat geldt met name voor de activiteiten van de Informatie Beheer Groep. De voorlichting door de scholen zelf is op basis van deze resultaten nog voor verdere verbetering vatbaar.
- Uit de in paragraaf 4.5 genoemde gegevens kan worden opgemaakt dat bezwaar- en beroepsprocedures minder werk opleveren dan aanvankelijk werd gedacht. In de praktijk blijkt dat er minder mensen dan verwacht in bezwaar of beroep gaan en dat de procedures niet veel tijd in beslag nemen.
- Als gekeken wordt naar het totaal aantal decentraal toegelatenen in wo en hbo dan blijkt in totaal 73% reguliere schoolverlater (havo of vwo) te zijn. Dit corrigeert het beeld dat wordt opgeroepen door bepaalde instellingen in het wetenschappelijk onderwijs die weinig ruimte laten voor de gewone schoolverlater. Dat blijkt vooral bij de opleiding geneeskunde het geval en dan nog specifiek bij bepaalde instellingen.

Deel II

BIJLAGEN, OVERZICHTEN EN TABELLEN

De overzichten en tabellen in deze tussenrapportage zijn ontleend aan de publicatie "Decentrale Toelating bij numerus fixusopleidingen. Eerste resultaten studiejaar 2001 -2001" van de IOWO-onderzoekers :

Anja van den Broek ,
Joyce Kerstens

Mirjam Woutersen,

januari 2002

Overzicht 1 Gebruikte instrumenten decentrale toelating**2001/2002**

HEAO HS Brabant

- beoordeling eindexamenpakket
- adviesgesprek

mondhygiëne HS Holland

- beoordeling eindexamenpakket
- inschrijfformulier

journalistiek Chr. HS Ede

- journalistieke schrijfo opdracht

journalistiek HvU

- twee multiple-choicetoetsen:
 - kennis van en inzicht in de actualiteit
 - inzicht in de media
- twee toetsen met open opdracht:
 - schrijfvaardigheid
 - motivatie

hoger toeristisch en recreatief onderwijs NHTV

- vragenformulier

geneeskunde UL

- beoordeling eindexamenpakket
- essay (niet in 2001, vanwege beperkte aantal aanmeldingen dat voldoet aan de eisen)
- toelatingsmodule: drie korte modules over drie medische thema's via
 - begeleide zelfstudie, hoorcolleges, patiëntendemonstraties en responsiecolleges
 - training en assessments

geneeskunde UU

- beoordeling eindexamenpakket
- sollicitatieformulier
- gesprek
- vragenlijst over beeld van medisch beroep
- gesprek met 2 simulatiepatiënten n.a.v. bestudering van 2 casussen (alleen in 2001)

geneeskunde UvA

- beoordeling eindexamenpakket of relevantie van HBO- of WO- opleiding
- sollicitatiebrief/essay
- instellingsspecifieke selectie:
 - volgen van colleges/werkgroepen en zelfstudie
 - medisch inhoudelijke toets van m.n. analytische vaardigheden
 - toets van sociale vaardigheden

geneeskunde VU

- beoordeling eindexamenpakket of resultaten van opleiding biomedische - of bewegingswetenschappen
- sollicitatiebrief met sollicitatieformulier
- multimediatest sociale vaardigheden
- gestandaardiseerd interview

geneeskunde EUR

- beoordeling eindexamenpakket
- sollicitatieformulier
- toetsweek op de faculteit (diverse opdrachten die beroep doen op zowel vakspecifieke kennis en vaardigheden als meer algemene vaardigheden)

tandheelkunde KUN

- beoordeling eindexamenpakket
- sollicitatiebrief
- psychomotorische toets
- essay

tandheelkunde ACTA (UvA-VU)

- beoordeling eindexamenpakket
- sollicitatiebrief
- drie toetsen:
 - sociale intelligentie
 - motorische vaardigheid
 - schriftelijke vaardigheid en motivatie

diergeneeskunde UU

- beoordeling eindexamenpakket
- vier schriftelijke psychologische tests:
 - interesse
 - extraversie, vriendelijkheid, zorgvuldigheid, emotionele stabiliteit en openheid
 - manipulatie, recht-door-zee, berekend/diplomatiek
 - prestatiemotivatie, positieve- en negatieve faalangst
- gestructureerd interview

bedrijfswetenschappen EUR

- geen, alle aanvragen zijn gehonoreerd
- zou in principe gaan om rangordening o.b.v. meest geschikte HBO-opleiding (zou uitgevoerd gaan worden door een speciale commissie)

business administration EUR

2000:

- beoordeling eindexamenpakket
- verzoek om toelating (met redenen omkleed) in het Engels

2001:

- beoordeling internationale achtergrond (nationaliteit/vooropleiding)
- Engelstalige motivatiebrief

Bron: IOWO 2002

Overzicht 2 Toegepaste criteria decentrale toelating 2001/2002

HEAO HS Brabant

- HAVO-, VWO- of MBO-diploma
- Specifiek vakkenpakket:
 - VWO oude stijl met Economie 2, Wiskunde en Engels
 - VWO tweede fase:
 - Profiel Economie en Maatschappij, aangevuld met Management en organisatie
 - profiel Natuur en Techniek, aangevuld met Economie 1 en Management en organisatie
 - profiel Natuur en Gezondheid, aangevuld met Economie 1 en Management en organisatie
 - profiel Cultuur en Maatschappij, aangevuld met Economie 1, Wiskunde A 1+2, Wiskunde B 1 en Management en organisatie
 - HAVO oude stijl met Handelwetenschappen, Wiskunde en Engels
 - HAVO tweede fase:
 - Profiel Economie en Maatschappij, aangevuld met Management en organisatie
 - profiel Natuur en Techniek, aangevuld met Economie 1 en Management en organisatie
 - profiel Natuur en Gezondheid, aangevuld met Economie 1 en Management en organisatie
 - MBO van tweede generatie eindtermen: richting Economie / Bedrijfsadministratie of Financiële administratie, aangevuld met Wiskunde en Engels
 - MBO van derde generatie eindtermen: uitstroomprofiel Assistent Administrateur (niveau 4) of Assistent Exportmanager / Ondernemer Groothandel (IH/GH dubbelkwalificatie, niveau 4) of Assistent Marketing en Communicatie met dubbelkwalificatie (niveau 4) en reguliere doorstroomkwalificatie COV2.4
- Adviezen van middelbare-schooldecanen over het niveau van de vervolgopleiding en resultaten tijdens de schoolloopbaan
- Uitkomst adviesgesprekken (geen nadere informatie over bekend)

Mondhygiëne HS Holland

- Specifiek vakkenpakket:
 - HAVO of VWO oude stijl met Biologie en Scheikunde
 - HAVO of VWO tweede fase met profiel Natuur en Techniek of Natuur en Gezondheid

Journalistiek Chr. HS Ede

- uitstekende schriftelijke taalvaardigheid
- aantoonbare, positieve ervaring in het werkveld
- het is op grond van godsdienstige principes voor de student niet mogelijk om naar een andere hogeschool te gaan

journalistiek HvU

- ontleend aan type criteria dat ook in het propedeuseprogramma geldt voor de bevroagde onderdelen:
 - toegespitst op de doelgroep
 - verlaagd niveau
 - specifiek aanvullend voor opleiding tot journalist t.o.v. de vooropleiding
- bij gelijke geschiktheid krijgen aspirant-studenten van allochtone afkomst voorrang (alleen in 2000)

hoger toeristisch en recreatief onderwijs NHTV

- via vragenformulier punten toegekend aan relevante:
 - vakken in vooropleiding
 - buitenlandervaring
 - werkervaring
 - organisatorische ervaring of maatschappelijke inzet

geneeskunde UL

- specifieke eisen eindexamenpakket:
 - VWO oude stijl:
 - Eindexamen in 2000 of 2001 (voor selectie in 2000: eindexamen in 1999 of 2000)
 - Specifiek vakkenpakket (Natuurkunde, Scheikunde, Biologie en één van de vakken Geschiedenis/Aardrijkskunde/Economie)
 - 8 vakken
 - voldoende resultaat voor alle vakken
 - geen deelcertificaten
 - bij eerste gelegenheid geslaagd
 - VWO tweede fase:
 - Eindexamen in 2001
 - Specifiek vakkenpakket (profiel Natuur en Gezondheid, aangevuld met Biologie 1+2, Natuurkunde 1, Scheikunde 1, Wiskunde B1)
 - twee centrale examenvakken met gezamenlijke studielast van tenminste 500 uur in de vrije ruimte
 - voldoende resultaat voor alle vakken
 - geen deelcertificaten
 - bij eerste gelegenheid geslaagd
- specifieke eisen van essay gericht op:
 - consistentie van argumentatie
 - originaliteit van argumentatie
 - elegantie van uitvoering en verzorging
- beoordeling van toelatingsmodule via:
 - zelfstudieopdracht
 - trainingen en assessments
 - multiple-choicetentamen

geneeskunde UU

2000:

- primaire criteria:
 - uiterlijk 01-09-2000 opleiding afgerond aan een universiteit, hogeschool of University College Utrecht
 - op 01-09-2000 hoogstens 30 jaar
 - specifiek vakkenpakket op VWO (Natuurkunde en Scheikunde)
- secundaire criteria:
 - realistisch inzicht in werk gezondheidszorg
 - gefundeerd inzicht in meerwaarde van voltooide opleiding voor uitoefenen medisch beroep
 - uitgesproken wens om op en na de opleiding inhoud te geven aan bedoelde meerwaarde
 - bijzondere studieprestaties tijdens vooropleiding met relevantie voor de geneeskundige beroepsuitoefening

2001:

- primaire criteria:
 - uiterlijk 01-09-2001 opleiding afgerond aan een universiteit, hogeschool of University College Utrecht
 - specifiek vakkenpakket op VWO:
 - VWO oude stijl met Natuurkunde en Scheikunde
 - VWO tweede fase met profiel Natuur en Gezondheid
 - VWO tweede fase met profiel Natuur en Techniek, aangevuld met Biologie 1+2
- secundaire criteria:
 - gefundeerde motivatie voor studie en beroep

- realistisch beeld van het medische beroep en het eigen toekomstig functioneren
- realistisch beeld van de medische studie en de eigen studieplanning
- gefundeerde visie op de meerwaarde van de gevolgde opleiding

geneeskunde UvA

- specifieke eisen eindexamenpakket/opleiding:
 - VWO oude stijl:
 - Biologie
 - Meer dan 7 vakken
 - hoe meer vakken bij het eindexamen, hoe hoger men eindigt in preselectie
 - VWO tweede fase:
 - Profiel Natuur en Gezondheid aangevuld met een of meer vakken (Scheikunde 2, Natuurkunde 2, Economie, Filosofie, derde vreemde taal)
 - òf profiel Natuur en Techniek aangevuld met tenminste Biologie 1 +2 en eventueel andere vakken (Economie, Filosofie, derde vreemde taal)
 - hoe meer vakken bij het eindexamen, hoe hoger men eindigt in preselectie
 - geen schoolverlater
 - voltooide WO-opleiding op het gebied van de gezondheidszorg
 - òf voltooide HBO-opleiding op het gebied van de gezondheidszorg
 - tenminste twee aaneengesloten jaren werkervaring in het betreffende beroep
 - hoe meer werkervaring in het betreffende beroep, hoe hoger men eindigt in preselectie
- UvA is universiteit van eerste voorkeur
- specifieke eisen van sollicitatiebrief/essay gericht op:
 - (extracurriculaire) activiteiten tijdens scholing, opleiding of werkzaamheden waaruit ambitie en/of maatschappelijke betrokkenheid blijkt
 - (extracurriculaire) activiteiten tijdens scholing, opleiding of werkzaamheden waaruit oriëntatie c.q. betrokkenheid met hulpverlening kan blijken
 - (extracurriculaire) activiteiten tijdens scholing, opleiding of werkzaamheden waaruit oriëntatie c.q. betrokkenheid met de multiculturele samenleving blijkt
 - uitdrukkingsvaardigheid en taalbeheersing
- specifieke eisen van instellingsspecifieke selectie gericht op:
 - analytische vaardigheden
 - sociale vaardigheden
- uiteindelijke rangordening samengesteld door score gebaseerd op sollicitatiebrief, toetsing analytische vaardigheden en toetsing sociale vaardigheden (elk telt mee met 33,33%)

geneeskunde VU

- primaire selectiecriteria leerlingen VWO:
 - VU is universiteit van eerste voorkeur
 - Specifieke eisen eindexamenpakket:
 - VWO oude stijl met een voldoende voor Natuurkunde, Scheikunde en Biologie en een extra vak in het examenpakket (dit extra vak kan Biologie zijn)
 - VWO tweede fase met het profiel Natuur en Gezondheid, aangevuld met in de vrije ruimte minstens 480 uren in examenvakken en een voldoende voor de vakken Natuurkunde 1, Scheikunde 1 en Biologie 2
 - òf VWO tweede fase met het profiel Natuur en Techniek, aangevuld met Biologie 1+2 en met een voldoende voor de vakken Natuurkunde 1, Scheikunde 2
- secundaire selectiecriteria leerlingen VWO:
 - motivatie voor de opleiding geneeskunde

- motivatie voor het Vumc
- overige activiteiten die blij kunnen geven van motivatie en/of bijzondere talenten:
 - schoolprestaties (specifieke invulling vrije ruimte VWO; werkstuk)
 - aanvullende opleiding/ervaring buitenland
 - buitenschoolse activiteiten/vrijwilligersactiviteiten (bijzondere prestaties op het gebied van sport en/of muziek, organisatie evenementen, werkervaring al dan niet in de gezondheidszorg)
 - activiteiten, waaruit affiniteit met een multiculturele samenleving blijkt
- primaire selectiecriteria studenten bewegingswetenschappen of biomedische wetenschappen:
 - op 15 januari van het jaar van aanmelding in de opleiding:
 - tenminste 90 studiepunten voor die opleiding hebben behaald binnen een termijn van 2 jaar en 4 maanden
 - òf tenminste 132 studiepunten voor die opleiding hebben behaald binnen een termijn van 3 jaar en 4 maanden
 - òf de opleiding hebben afgerond binnen een termijn van 4,5 jaar
- secundaire selectiecriteria studenten bewegingswetenschappen of biomedische wetenschappen:
 - motivatie voor de opleiding geneeskunde
 - motivatie voor het Vumc
 - affiniteit met onderzoek
 - overige activiteiten die blij kunnen geven van motivatie en/of bijzondere talenten

geneeskunde EUR

- specifieke eisen eindexamenpakket:
 - VWO oude stijl met Natuurkunde en Scheikunde, of
 - VWO tweede fase met profiel Natuur en Gezondheid, of
 - VWO tweede fase met profiel Natuur en Techniek, aangevuld met Biologie 1+2
- primaire selectiecriteria:
 - affiniteit met hulpverlening
 - bestuurlijke en organisatorische ervaring
 - brede oriëntatie
 - uitzonderlijke prestaties

tandheelkunde KUN

- specifieke eisen eindexamenpakket:
 - VWO oude stijl
 - Specifiek vakkenpakket (verplicht: Natuurkunde en Scheikunde; gewenst: Biologie)
 - in voorlaatste VWO-jaar gemiddeld 7 of hoger voor totale vakkenpakket
 - VWO tweede fase
 - Specifiek vakkenpakket (profiel: Natuur en Gezondheid of Natuur en Techniek, aangevuld met Biologie 1+2)
 - in voorlaatste VWO-jaar gemiddeld 7 of hoger voor totale vakkenpakket
- beoordeling van sollicitatiebrief op:
 - motivatie om voor studie Tandheelkunde te kiezen
 - redenen waarom men zich geschikt acht voor studie Tandheelkunde
 - toekomstplannen: wat wil men met de opleiding bereiken

tandheelkunde ACTA (UvA-VU)

- primaire selectiecriteria:
 - VWO oude stijl:
 - Specifiek vakkenpakket (Biologie verplicht)

- 8 vakken
- VWO tweede fase:
 - Specifiek vakkenpakket (profiel Natuur en Techniek, aangevuld met Biologie 1+2; of profiel Natuur en Gezondheid, aangevuld met Natuurkunde 2, Scheikunde 2, Economie 1 en/of 2, Filosofie of extra vreemde taal)
- universitaire opleiding:
 - geneeskunde, scheikunde, natuurkunde, biomedische wetenschappen, gezondheidswetenschappen (biomedische afstudeervariant), medische informatica of opleiding aan technische universiteit
- HBO-opleiding:
 - Mondhygiëne, tandtechniek/tandproteticus of biologie en medische laboratoriumonderzoek (analist) voltooid
 - voldaan aan vooropleidingseis
- eindbeoordeling
 - gebaseerd op 4 parameters (maximaal aantal punten: schrijftoets 10, motivatietoets 6, motorische vaardigheid 5, sociale intelligentie 10)
 - aan de hand van scores wordt volgorde op voorkeurslijst bepaald
 - kandidaten die voor schriftelijke en/of motorische en of sociale vaardigheid onder gewenste minimum scores vallen af

diergeneeskunde UU

- primaire criteria:
 - uiterlijk 01-09-2001 één van de volgende opleidingen afgerond:
 - VWO-oude stijl met Natuurkunde, Scheikunde en Biologie
 - VWO-tweede fase met profiel Natuur en Techniek, aangevuld met Biologie 1+2
 - VWO-tweede fase met profiel Natuur en Gezondheid, aangevuld met Natuurkunde 2 en Scheikunde 2
 - HAS, subsector Landbouw/Veehouderij/Tuinbouw, met uitzondering van Tuin- en akkerbouw
 - HEAO, subsector Management en bestuur, met uitzondering van korte HEAO-opleidingen
 - HTO, subsector Chemie en laboratorium
 - WO: Geneeskunde, Farmacie, Biologie, Medische Biologie, Dierwetenschappen
 - University College Utrecht
- secundaire criteria:
 - aantoonbare affiniteit met het beroepsveld van dierenarts in de richting Veterinaire volksgezondheid/landbouwhuisdieren
 - uitstekende sociale- en communicatieve vaardigheden
 - uitstekende academische vaardigheden

bedrijfskunde EUR

- vierjarige HBO-opleiding afgerond (HBO-opleiding is sterk verwant aan bedrijfswetenschappen)
- nog maximaal 4 studiepunten moeten halen in propedeuse bedrijfswetenschappen, aangezien kandidaat recht heeft op vrijstelling van de examencommissie bedrijfswetenschappen voor het overige deel

business administration EUR

2000:

- geen wiskundedeficiëntie
- kwaliteit van verzoek
 - aandacht voor wijze waarop kandidaat belang van Engelstalige opleiding voor hem/haar persoonlijk schetst
 - gebruik van Engelse taal
 - eventueel mondeling nadere motivering
- indien van toepassing: eisen eindexamenpakket VWO
 - Engels opgenomen in pakket met voldoende eindresultaat
 - VWO oude stijl: voorrang met tweede moderne vreemde taal of economie

1 en/of 2

- VWO tweede fase: voorrang met Management en organisatie, tweede moderne vreemde taal 1+2 of 2, Spaans of Italiaans
- indien van toepassing: score boven 550 op Test of English as a Foreign Language (TOEFL)
- volgorde van plaatsing:
 - 50% van plaatsen voor kandidaten die tenminste vier jaar van hun vooropleiding (primair plus secundair onderwijs) genoten hebben in het buitenland
 - voorrang voor:
 - kandidaten met Europees baccalaureaat van de Europese school
 - kandidaten afkomstig van internationale scholen in Nederland
 - gegadigden van tweetalig VWO in Nederland
 - kandidaten van niet-Nederlandse origine, in bezit van VWO-diploma of equivalent

2001:

- niet-Nederlandse Nationaliteit
- vooropleiding in buitenland genoten
- internationaal onderwijs genoten (International Baccalaureate, European Baccalaureate, tweetalig VWO)
- internationale ervaring opgedaan tijdens of na middelbaar onderwijs

Bron : IOWO 2002

Bijlage 3

Overzicht 3 Achtergrondgedachten criteria decentrale toelating 2002/2002

Achtergrondgedachten bij de criteria van geneeskunde UL waren:

- groep beperken tot de echte schoolverlaters;
- selectie van studenten die een meer dan normaal pakket aankunnen;
- selectie van studenten met zowel biomedische als sociaal-maatschappelijke belangstelling.

Achtergrondgedachten bij de criteria van geneeskunde UU waren in 2000:

- toelaten van studenten van University College Utrecht en uit hoger onderwijs in verhouding 1 UCU: 1 HBO: 1 WO;
- geen studenten toelaten met een hoge leeftijd;
- niet alleen de persoonlijke motieven, maar ook de vraag of men weet waarvoor men gemotiveerd is, onderzoeken.

In 2001 is het leeftijds criterium komen te vervallen.

Achtergrondgedachte bij de criteria van geneeskunde UvA was:

- selectie van studenten die hetzij een eindexamenpakket hebben dat meer is dan het minimale vereiste, hetzij een universitaire of HBO-studie afgerond hebben op een van de terreinen van de gezondheidszorg en met werkervaring in het betreffende beroep. Het gaat in beide gevallen om gegadigden die 'extra bagage' meenemen en zodoende brede ervaring in het studentenbestand brengen.

Achtergrondgedachten bij de criteria van geneeskunde VU waren:

- centraal in het profiel van de VUmc-arts staan zorg en wetenschap. Zorg en wetenschap zijn belangrijke pijlers van de opleiding geneeskunde aan het VUmc. In het kader van de decentrale toelating kiest de faculteit voor studenten die passen bij dit profiel. Binnen het 'zorgprofiel' kiest de faculteit voor kandidaten die reeds ervaring hebben in de gezondheidszorg en op grond hiervan een bewuste keuze maken voor de geneeskunde opleiding;
- naast ervaring in de (gezonds)zorg of wetenschappelijk onderzoek, uit de motivatie voor de opleiding geneeskunde zich reeds in de keuze voor een bètagericht vakkenpakket met minimaal 8 vakken waaronder Natuurkunde, Scheikunde en Biologie. Deze vakken maken een wezenlijk element van de opleiding uit en daarom

wordt een voldoende voor deze vakken noodzakelijk geacht. Binnen VWO-nieuwe stijl kiest de scholier voor een natuurwetenschappelijk profiel, maar kiest daarnaast voor een extra belasting van minimaal 480 studielasturen in de vrije ruimte aan examenvakken;

- de faculteit kiest primair voor kandidaten die het VUmc als eerste voorkeur opgeven. Op deze wijze selecteert men kandidaten die gemotiveerd zijn om aan de slag te gaan aan het VUmc. Uit deze groep kandidaten zullen de meest geschikten worden geselecteerd. Studenten die bewust kiezen voor het VUmc op basis van het instellingsspecifieke karakter van de opleiding zijn gemotiveerd voor de opleiding aan het VUmc en hebben een goede kans op een succesvolle opleiding.

Achtergrondgedachten bij de criteria van geneeskunde EUR waren:

- Affiniteit met hulpverlening: ruime (tenminste 2 jaar) relevante werk- of opleidingservaring, bijvoorbeeld in verpleegkunde, sociaal-maatschappelijk werk, gehandicaptenzorg, dan wel betrokkenheid en daadwerkelijke inzet bij hulpverlening, bijvoorbeeld substantiële inzet voor humanitaire hulpverlening.
- Bestuurlijke en organisatorische ervaring: goede contactuele eigenschappen, met name sociale en communicatieve vaardigheden en het vermogen in teamverband te werken, aantoonbaar door omvangrijke sociaal-maatschappelijke, organisatorische of bestuurlijke taken (tenminste 2 jaar ervaring), bijvoorbeeld het vervullen van een spilfunctie in het leerlingenbestuur, de hoofdredactie van een schoolkrant of de organisatie van grote evenementen.
- Brede oriëntatie: het volgen van een of meer vakken, die relevant geacht kunnen worden voor de gezondheidszorg, bovenop de vereiste samenstelling van het vakkenpakket van de vooropleiding. Bijvoorbeeld één of meer extra vakken (minimaal 200 studiebelastinguren), bijvoorbeeld geschiedenis, maatschappijleer in het vrije deel van het VWO-profiel Natuur en Techniek (aangevuld met Biologie 1+2) of Natuur en Gezondheid; dan wel eindexamen in één of meer extra vakken tijdens de VWO-opleiding oude stijl.
- Uitzonderlijke prestaties: blij geven van inzet, doorzettingsvermogen en het optimaal willen benutten van talent door wetenschappelijke, artistieke of sportieve prestaties op topniveau die gedurende een langere periode (tenminste 2 jaar) zijn behaald naast de normale schoolprestaties, bijvoorbeeld op het gebied van podiumkunsten, beeldende kunst, literatuur, sport, wetenschappelijk onderzoek.

In 2000 voerden beide geneeskundeopleidingen (UL en UU) als het ware een aanvullend beleid inzake de selectiecriteria. De UL richtte zictht alleen op de schoolverlaters uit het voorgezet onderwijs en de UU op studenten met een afgeronde opleiding uit het hoger onderwijs of van het University College Utrecht.

In 2001 hebben ook de UvA, de VU en de EUR decentraal geneeskundestudenten geselecteerd. De UvA en de VU richtten zich hierbij expliciet zowel op schoolverlaters als op studenten met een afgeronde opleiding in het hoger onderwijs. De EUR richtte zich op schoolverlaters.

Als het gaat om schoolverlaters, dan zien we dat de geneeskundeopleidingen studenten willen selecteren die op het VWO hebben laten zien dat ze veel werk aankunnen, namelijk door een vakkenpakket te kiezen dat groter is dan het minimale vereiste.

Achtergrondgedachte bij de criteria van diergeneeskunde UU was:

- het aantal afgestudeerde en studerende dierenartsen het gebied van veterinaire volksgezondheid en/of landbouwhuisdieren is op dit moment niet overeenkomstig de vraag van de arbeidsmarkt.

In 2000 waren nadere selectiecriteria bij Business Administration in het geval het aantal decentraal beschikbaar te stellen plaatsen minder is dan het aantal kandidaten:

- allereerst worden kandidaten geplaatst met een buitenlandse vooropleiding (maximaal 50% van de plaatsen); deze kandidaten moeten wel voldoen aan de formele kwalificatievereisten (minimumscore van 550 op TOEFL), plaatsen worden toegewezen op basis van score TOEFL;
- vervolgens worden kandidaten geplaatst in het bezit van een Europees Baccalaureaat, van een diploma van de Internationale Scholen en van een diploma van het tweetalig VWO;
- vervolgens worden kandidaten geplaatst van niet-Nederlandse origine, die in het bezit zijn van een VWO-diploma;
- vervolgens worden kandidaten geplaatst die eindexamen gedaan hebben in de vakken die als extra kwalificatie gelden;
- tenslotte worden gegadigden toegelaten met een Nederlandse vooropleiding, op volgorde van de beoordeling van de schriftelijke motivering.

In 2001 waren nadere selectiecriteria bij Business Administration:

- voldoende kennis van de Engelse taal: minimumscore van 550 op schriftelijke TOEFL, minimumscore van 213 op gecomputeriseerde TOEFL, minimumscore van 6,5 op IELTS of een vergelijkbare kwalificatie;
- kandidaten met een niet-Nederlandse nationaliteit die hun vooropleiding buiten Nederland genoten hebben
- kandidaten met een niet-Nederlandse nationaliteit die hun vooropleiding in Nederland genoten hebben

- kandidaten met de Nederlandse nationaliteit in bezit van diploma International Baccalaureate, European Baccalaureate of tweetalig VWO
- kandidaten met de Nederlandse nationaliteit met internationale ervaring (deelname internationale scholenuitwisseling, verblijf buitenland voor werk, reis of studie)
- kandidaten met de Nederlandse nationaliteit zonder internationale achtergrond, ervaring of opleiding Selectie vond plaats door het indelen van de kandidaten in de daarvoor in aanmerking komende categorie waarna binnen elke categorie een ranking plaatsvond aan de hand van de nadere informatie die werd ontleend aan de motivatiebrief. Maatgevend voor de ranking binnen elke categorie waren de aspecten:
 - mate van 'internationaliteit' van de kandidaten (blijkt uit de herkomst, achtergrond, opleiding en ervaring; hoe hoger de kandidaat op deze aspecten scoort, hoe hoger de ranking is);
 - kwaliteit van de motivatiebrief (hoe overtuigender de motivatie voor de studie beschreven is, hoe hoger de ranking is).

Bron : IOWO 2002

Overzicht 4 Achtergrondkenmerken

Het profiel van de studenten die zijn geselecteerd via de decentrale toelatingsprocedure staat centraal in dit onderdeel. Achtereenvolgens vergelijken we de groep studenten die decentraal is toegelaten met de groep studenten die wél heeft deelgenomen aan de selectieprocedure, maar niet op deze wijze is toegelaten naar geslacht, leeftijd, vakkenpakket en vooropleiding.

In de groep studenten die decentraal is toegelaten komen relatief meer mannen voor dan in de groep die is afgewezen (tabel 2.2). Deze verschillen zijn significant. Deze verschillen komen vooral voor rekening van de hogeschool Brabant, die behoorlijk meer mannen dan vrouwen selecteerde

Tabel 1 Aantallen decentraal toegelaten studenten naar geslacht

		man			vrouw			totaal	vrouw %
		afgewezen	aangenomen	totaal man	afgewezen	aangenomen	totaal vrouw		
hoger toeristisch en recreatief onderwijs	NHTV	6	39	45	44	146	190	235	81%
Mondhygiëne	HH	4	3	7	13	19	32	39	82%
Journalistiek	HvU	56	69	125	118	66	184	309	60%
Business administration	EUR	22	43	65	14	29	43	108	40%
Geneeskunde	UL	23	7	30	51	25	76	106	72%
	UU	66	8	74	95	23	118	192	61%
Tandheelkunde	EUR	112	10	122	157	27	184	306	60%
	UvA	35	4	39	69	22	91	130	70%
	VU	51	4	55	97	24	121	176	69%
	UvA	2	6	8	6	2	8	16	50%
Diergeneeskunde	VU		2	2	1	5	6	8	75%
	KUN	31	5	36	35	25	60	96	63%
Diergeneeskunde	UU	29	24	53	96	36	132	185	71%
Totaal		437	224	661	796	449	1245	1906	65%

Over het algemeen deden twee maal zoveel vrouwen mee aan de decentrale toelating dan mannen. Op de NHTV is het vrouwelijk overwicht duidelijk zichtbaar. Business administration trok iets meer mannen dan vrouwen.

Tabel 2 Aantallen decentraal toegelaten studenten naar geslacht

		man			vrouw		
		afgewezen	aangenomen	totaal	afgewezen	aangenomen	totaal
hoger toeristisch en recreatief onderwijs	NHTV	13%	87%	100%	23%	77%	100%
Mondhygiëne	HH	57%	43%	100%	41%	59%	100%
Journalistiek	HvU	45%	55%	100%	64%	36%	100%
Business administration	EUR	34%	66%	100%	33%	67%	100%
Geneeskunde	UL	77%	23%	100%	67%	33%	100%
	UU	89%	11%	100%	81%	19%	100%
Tandheelkunde	EUR	92%	8%	100%	85%	15%	100%
	UvA	90%	10%	100%	76%	24%	100%
	VU	93%	7%	100%	80%	20%	100%
	UvA	25%	75%	100%	75%	25%	100%
Diergeneeskunde	VU		100%	100%	17%	83%	100%
	KUN	86%	14%	100%	58%	42%	100%
Diergeneeskunde	UU	55%	45%	100%	73%	27%	100%
Totaal		66%	34%	100%	64%	36%	100%

In totaal zijn er geen verschillen tussen het percentage mannen en vrouwen dat decentraal is toegelaten (34 procent man en 36 procent vrouw). Wel zijn er verschillen tussen opleidingen. Mondhygiëne liet relatief meer vrouwen toe; journalistiek liet iets meer mannen toe.

Gemiddeld genomen verschillen de studenten die via de decentrale toelatingsprocedure zijn toegelaten qua leeftijd niet van studenten die decentraal zijn afgewezen (tabel 2.5). De grootste verschillen treffen we aan bij de universiteit van Utrecht (decentraal geselecteerden zijn significant ouder dan de afgewezen studenten).

Tabel 3 – deelnemers decentrale selectie naar leeftijd naar afgewezen/aangenomen

		afgewezen	aangenomen	totaal
hoger toeristisch en recreatief onderwijs	NHTV	18,1	19,1	18,9
Mondhygiene	HH	21,8	20,5	21,0
Journalistiek	HvU	18,7	19,1	18,9
Business administration	EUR	20,2	19,3	19,6
Geneeskunde	UL	19,0	18,5	18,8
	UU	19,9	25,1	20,7
Tandheelkunde	EUR	19,8	20,6	19,9
	UvA	18,9	19,1	19,0
	VU	19,9	19,5	19,9
	UvA	19,3	20,1	19,7
	VU	18,8	19,7	19,6
Diergeneeskunde	KUN	20,3	19,4	20,0
	UU	19,8	20,1	19,9
Totaal		19,5	19,6	19,6

Onderstaande tabellen geven een overzicht van de verdeling van toegelaten en afgewezen kandidaten onderscheiden naar vooropleiding naar opleiding, instelling en totaal.

Tabel 4 Aantallen decentraal toegelaten en afgewezen studenten naar vooropleiding: NHTV

	afgewezen	aangenomen	totaal
Havo	66%	57%	59%
Mbo	2%	19%	15%
Vwo	30%	22%	24%
Buitenlands diploma	2%	2%	2%

Tabel 5 Aantallen decentraal toegelaten en afgewezen studenten naar vooropleiding: mondhygiëne

		afgewezen	aangenomen	totaal
HH	Havo	44%	68%	58%
	Mbo	25%	0%	11%
	Vwo	19%	18%	18%
	Wo-propedeuse	0%	5%	3%
	Buitenlands diploma	13%	9%	11%
HvU	Havo	80%	63%	73%
	Mbo	4%	3%	4%
	Vwo	12%	31%	20%
	Hbo-propedeuse	1%	1%	1%
	Hbo-einddiploma	1%	0%	1%
	Wo-propedeuse	0%	1%	1%
	Wo-einddiploma	0%	1%	0%
	Buitenlands diploma	1%	0%	1%

Tabel 6 Aantallen decentraal toegelaten en afgewezen studenten naar vooropleiding: business administration

	afgewezen	aangenomen	totaal
Vwo	67%	34%	45%
hbo-propedeuse	6%	1%	3%
Buitenlands diploma	28%	65%	52%

Tabel 7 Aantallen decentraal toegelaten en afgewezen studenten naar vooropleiding: geneeskunde

	afgewezen	aangenomen	totaal	
UL	Vwo	90%	97%	92%
	Wo-propedeuse	4%	0%	3%
	Buitenlands diploma	5%	3%	5%
UU	Vwo	76%	16%	67%
	Hbo-propedeuse	1%	0%	1%
	Hbo-einddiploma	6%	29%	10%
	Wo-propedeuse	10%	16%	11%
	Wo-einddiploma	4%	39%	10%
	Buitenlands diploma	2%	0%	2%
EUR	Vwo	68%	59%	67%
	Hbo-propedeuse	5%	3%	5%
	Hbo-einddiploma	0%	11%	2%
	Wo-propedeuse	23%	24%	23%
	Wo-einddiploma	1%	0%	1%
UvA	Vwo	88%	73%	85%
	Wo-propedeuse	13%	27%	15%
VU	Vwo	76%	57%	73%
	Hbo-propedeuse	3%	4%	3%
	Hbo-einddiploma	3%	0%	2%
	Wo-propedeuse	14%	39%	18%
	Wo-einddiploma	3%	0%	2%
	Buitenlands diploma	2%	0%	2%

Tabel 8 Aantallen decentraal toegelaten en afgewezen studenten naar vooropleiding: tandheelkunde

	afgewezen	aangenomen	totaal	
UvA	Vwo	75%	75%	75%
	Hbo-propedeuse	13%	0%	6%
	Hbo-einddiploma	13%	0%	6%
	Wo-propedeuse	0%	13%	6%
	Wo-einddiploma	0%	13%	6%
VU	Vwo	0%	86%	75%
	Hbo-einddiploma	0%	14%	13%
	Wo-propedeuse	100%	0%	13%
KUN	Vwo	79%	90%	82%
	Hbo-propedeuse	3%	0%	2%
	Hbo-einddiploma	5%	0%	3%
	Wo-propedeuse	6%	7%	6%
	Buitenlands diploma	6%	3%	5%

Tabel 9 Aantallen decentraal toegelaten en afgewezen studenten naar vooropleiding: diergeneeskunde

	afgewezen	aangenomen	totaal
Vwo	79%	73%	77%
hbo-propedeuse	3%	8%	5%
hbo-einddiploma	2%	7%	3%
wo-propedeuse	14%	10%	12%
wo-einddiploma	2%	2%	2%
Buitenlands diploma	1%	0%	1%

Tabel 10 Aantallen decentraal toegelaten en afgewezen studenten naar vooropleiding: totaal

	afgewezen	aangenomen	totaal
Havo	16%	30%	21%
Mbo	1%	6%	3%
Vwo	64%	43%	56%
hbo-propedeuse	2%	1%	2%
hbo-einddiploma	2%	3%	2%
wo-propedeuse	11%	7%	9%
wo-einddiploma	1%	2%	2%
Buitenlands diploma	3%	8%	5%

INSTELLINGSBESCHIKKING TIJDELIJKE ADVIESCOMMISSIE BEGELEIDING
DECENTRALE TOELATING

Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, nr. WO/BS/99/8866, tot instellen van een adviescommissie inzake de begeleiding van decentrale toelating tot numerus fixusopleidingen.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

Besluit:

Artikel 1

1. Er is een commissie begeleiding decentrale toelating, hierna te noemen: de begeleidingscommissie.
2. De taken van de begeleidingscommissie bestaan uit:
 - a. het adviseren van de instellingen in het hoger onderwijs bij de vormgeving van de experimenten met decentrale toelating;
 - b. het verzamelen van informatie, onder meer voor het opbouwen van expertise en ten behoeve van latere evaluatie;
 - c. het monitoren van verschillende vormen van experimenten en het verloop daarvan, met een jaarlijkse schriftelijke rapportage aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en de instellingen voor hoger onderwijs;
 - d. het voorbereiden en begeleiden van de evaluatie van de experimenten met decentrale toelating.
 - e. het produceren van een eindverslag nadat met decentrale selectie ten behoeve van drie studiejaar is geëxperimenteerd, met meerdere opleidingen bij meerdere instellingen in zowel het hbo als het wo;

Artikel 2

De begeleidingscommissie bestaat uit een onafhankelijk voorzitter, tevens lid, en zes leden. De VSNU, en de HBO-Raad dragen elk een lid voor. Ook de studentenbonden ISO en LSVb dragen een lid voor, waarbij onderling overleg moet waarborgen dat zowel de sector hbo als de sector wo vertegenwoordigd is. Tot slot zullen twee onafhankelijk leden, waarvan een afkomstig uit de sector voortgezet onderwijs plaatsnemen in de begeleidingscommissie. De minister voorziet na overleg met de voorzitter in het secretariaat van de commissie.

Artikel 3

1. De kosten van de begeleidingscommissie komen, voor zover goedgekeurd, voor rekening van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. De begeleidingscommissie biedt zo spoedig mogelijk na haar instelling een begroting aan de minister aan.
2. *Onder de in het eerste lid bedoelde kosten worden in ieder geval verstaan:*
 - de kosten voor vergaderingen, materiele en secretariële ondersteuning;
 - de kosten voor het inschakelen van externe deskundigheid en het laten verrichten van onderzoek; en
 - de kosten voor publicatie van rapportages.
3. Op de commissieleden is het Reisbesluit 1971 (stb 1970, 602) en het (aangescherpte) Vacatiegeldenbesluit 1988 (ingangsdatum 1 juni 1995) van toepassing.

Artikel 4

De begeleidingscommissie produceert jaarlijks een algemeen verslag over haar werkzaamheden dat wordt aangeboden aan de minister van Onderwijs, Cultuur en

Wetenschappen en aan de instellingen voor hoger onderwijs. In dat verslag is in ieder geval een beschrijving van de verschillende vormen van experimenten en het verloop daarvan opgenomen.

Artikel 5

De commissie is bevoegd zich te laten bijstaan door deskundigen en instanties.

Artikel 6

Een ieder die betrokken is bij de werkzaamheden van de commissie en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijk karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden en voor wie niet reeds uit hoofd van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding daarvan, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot bekendmaking verplicht of uit zijn taak bij deze werkzaamheden de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

Artikel 7

1. Het beheer van het secretariaatsarchief geschiedt met inachtneming van de ter zake geldende bepalingen van het beheersreglement van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.
2. Na opheffing van de begeleidingscommissie, of zoveel eerder als de omstandigheden daartoe aanleiding geven, wordt het secretariaatsarchief of een deel daarvan overgedragen aan het Centraal Archief van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Artikel 8

Artikel 9 van de Wet openbaarheid van bestuur is van toepassing.

Artikel 9

Afschrift van dit besluit wordt gezonden aan:

- de leden van de commissie;
- de President van de Algemene Rekenkamer;
- de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal;
- de VSNU;
- de HBO-Raad;
- de Vereniging voor Voortgezet Onderwijs;
- de besturen van het ISO en de LSVb.

Artikel 9

1. Dit besluit treedt in werking met ingang van de tweede dag na publicatie.
2. Dit besluit vervalt nadat het eindverslag over de experimenten met decentrale toelating is geproduceerd, nadat ten behoeve van drie studiejaar met decentrale toelating is geëxperimenteerd met meerdere opleidingen bij meerdere instellingen binnen beide sectoren van het onderwijs.
3. Dit besluit wordt gepubliceerd in het blad Uitleg van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

drs. L.M.L.H.A. Hermans

Toelichting

Het onderhavig besluit regelt de instelling van de (tijdelijke) begeleidingscommissie decentrale toelating tot numerus fixusopleidingen in het hoger onderwijs.

Het wetsvoorstel 25947 (wijziging van de wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, houdende aanpassingen in het systeem van selectie voor opleidingen waarvoor een toelatingsbeperking is vastgesteld) is aanvaard door de Tweede kamer. Bij inwerkingtreding van dit voorstel (na aanvaarding door de Eerste Kamer) wordt de toelating tot numerus fixusopleidingen in het hoger onderwijs aangepast. Naast directe plaatsing en gewogen loting wordt de mogelijkheid tot decentrale toelating opengesteld. Universiteiten en hogescholen kunnen zelf een deel van hun beschikbare studieplaatsen toewijzen aan kandidaten. De instellingen in het hoger onderwijs zijn zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van decentrale toelating en zijn, binnen de kaders van wetten, verdragen en beginselen van behoorlijk bestuur, vrij in de vormgeving. Wel zijn zij gebonden aan door hen vooraf gepubliceerde regels.

Het opdoen van ervaring met decentrale toelating vraagt om een zorgvuldige aanpak. Zo moeten instellingen op tijd de selectiecriteria, procedurebepalingen, het aantal voor decentrale toelating beschikbare plaatsen en de beslissing op de vraag of gegadigden vaker dan eens aan decentrale toelating voor dezelfde opleiding kunnen deelnemen tijdig bekendmaken.

Om de implementatie van decentrale toelating in de eerste fase te ondersteunen wordt voor de duur van de experimentele periode deze begeleidingscommissie ingesteld, die tot taak heeft de instellingen te adviseren over decentrale toelating en de verschillende vormen van experimenten en het verloop daarvan te monitoren. Ook het opbouwen van centrale expertise en het voorbereiden en begeleiden van de evaluatie behoort tot de taken van de begeleidingscommissie. De begeleidingscommissie heeft de bevoegdheid om deskundige personen uit direct betrokken organisaties, als bijvoorbeeld de IB-Groep, als toehoorder aan de beraadslagingen van de commissie deel te laten nemen en onderzoek te entameren. Nadat met decentrale selectie ten behoeve van drie studie jaren is geëxperimenteerd, met meerdere opleidingen bij meerdere instellingen in zowel wo als hbo, brengt de commissie een eindverslag uit met aanbevelingen ten aanzien van een meer definitieve vormgeving van het wettelijk stelsel.

De commissie zal in de beginfase vooral bijdragen aan een ordelijke start van de decentrale toelating in het kader van de totale toelatingsprocedure. Nadat de eerste ervaringen met decentrale toelating zijn opgedaan doet zij zonodig voorstellen tot verbetering of bijstelling van de inrichting van de experimentele fase. Jaarlijks geeft zij in haar schriftelijke rapportage de minister van Onderwijs, Cultuur en wetenschappen voldoende materiaal voor diens rapportage aan de Kamer. Na afloop van de evaluatie, die onder haar verantwoordelijkheid plaatsvindt, doet de commissie aanbevelingen ten aanzien van een meer definitieve vormgeving van het wettelijk stelsel.

Het instellen van een externe begeleidingscommissie maakt het mogelijk zowel de betrokkenheid van de specifieke onderwijsvelden tot uitdrukking te brengen, alsmede zeker te stellen dat de vereiste expertise op verschillende gebieden aanwezig is. Omdat er sprake is van een experimentele periode voor decentrale toelating, ligt het niet in de rede voor dit doel een nieuw, permanent advieslichaam in het leven te roepen. Gekozen is derhalve voor het instellen van een commissie die na de experimenteerperiode direct zal ophouden te bestaan.

